Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 184 — ՇԱԲԱԹ 11 ՕԳՈՍՏՈՍ 1884 — (Ն. Տ.) 23 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1 ԶԻԼԳԱՏԷ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ:

Օրագրիս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ՏՊԱՐԱՆԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան:

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده { ارەولك }

غزته‌سى اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	Երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է.

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՇԱԲԱԹ 11 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԿԱԽ ԽՆԴԻՐՔ

Ի բաց առեալ Էջմիածնի կաթողիկոսական խնդիրն, որոյ վրայ նոր բան մը չենք գիտեր, միւս առկախ խնդրոց վրայ շաբթուս մէջ նորէն խօսուեցաւ, թէեւ կարելի չէ գիտնալ թէ մինչեւ ո՛ր աստիճան մօտեցած են կարգադրութեան: Առաջնորդաց և առանձնաշնորհմանց խնդիրներուն համար չենք կրնար ըսել թէ կարգադրման ճամբու մէջ մտած են: Բայց Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրն այժմ աւելի մօտ կ'երեւի լուծման մը: Դէթ այս տպաւորութիւնը թողած է կարեւոր տեսակցութիւն մը, զոր Քաղաքական Ժողովոյ Ատենապետն և Պատրիարքական Փոխանորդը շաբթուս մէջ ունեցան Դատական նախարար փաշային հետ:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Քաղաքական ժողովոյ այս շաբթու զբաղմանց մէջ մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէ մասնաւոր կէտ մը, որ թէեւ հարեւանցի տեսութեամբ անկարեւոր կամ երկրորդական նկատուի, բայց մեծ կարեւորութիւն ունի Պատրիար- [illegible]

[illegible] բերելով, մինչեւ վերջն ընդդիմացաւ Քաղ. Ժողովոյ առաջարկութեան: Խնդիրն աստ մնաց չորեքշաբթի:

Պատրիարքարանի մէջ նոր պաշտօնեայ կամ դրագիր աւելցնելու քաղաքականութիւնն երկու պատճառներով անհասկնալի կը թուի մեզ: Նախ, քանի որ Քաղաքական Ժողովն և Տնտեսական խորհուրդն համախորհուրդ- [illegible]

[illegible] վրայէ, կրնայ՝ փոխանակ նոր պաշտօնեայներ բերելու՝ այժմեան պաշտօնէութիւնն աւելի աշխատցնել և աւելի գոհացուցիչ կերպիւ վարձատրել: Պատրիարքարանի մէջ կան ազգային բազմամեայ աշխատաւորութիւն ունեցող պաշտօնեայներ, որք իրաւունք ունին աւելի լաւ վարձատրուելու՝ եթէ դրամի առատութիւն գոյանայ [illegible]

[illegible] վրայ իրեն, — և դժբախտաբար միայն իրեն, — տրուած ուրախառիթ տեղեկութիւնները մեծագոյն գոհութեամբ արձանագրելու համար յատկացուցած [illegible] ժամերէն դուրս, մերթ ընդ մերթ կենդանութեան նշաններ ալ կը ցուցնէ բարեբախտաբար: Ասոր համար շատ գոհ ենք:

Շաբթուս մէջ կարեւոր որոշում մը տուաւ: Տարին չլրացած, — հաւանօրէն սեպտ. մէջ, — որոշեց Կեդրոնական Վարժարանը բանալ: Երկար ժամանակէ հետէ համայն հայ Ազգին կողմէ մեծ անձկութեամբ սպասուած այս որոշում տրուեցաւ վերջապէս: Հիմա գիտենք թէ Կեդրոնական Վարժարանը պիտի բացուի . . . սեպտ. ի մէջ: Որոշուած է այս. որոշումն ալ Ուսումնական խորհրդոյ է. — երկու [illegible] պատճառներ, որպէս զի Կեդրոնական վարժարանը վերջապէս բանայ իր դուռները: Մեզ կը թուի սակայն թէ [illegible] դժուարութիւն մը կայ, որ սակայն ըմբոստ կը մնայ զինք կարգադրելու համար եղած ամեն բարենպատակ փորձերու: Այս դժուարութիւնն ալ դրամական լինելու անպատեհութիւնն ունի, որ վերջապէս չէ անպատեհութեանց մեծագոյնը: Պատ. Ուսումնական խորհուրդն յատուկ երկու հիմնը ունի, իրարմէ աւելի զօրաւոր: Մին է Ազգ. ժողովին Դաստիարակութեան յատկացնել 25,000 ղրուշը, գումար մը զոր կարելի եղաւ ձեռք բերել՝ պարզապէս «դժուարագանձելի» բառը «գանձելի» բառին վերածելով: Բայց կը մոռանենք որ, եթէ միայն դժուարագանձելի բառին նուազ երկայն բառի մը փոխուիլը քանի մը ամիսներ առեւ, այս բառին [illegible] նշանակեալ գումարին իսկ գանձումն [illegible]

[illegible] այս վարանումն իսկ պատճառ մը չէ որ մեք ամենայն անկեղծութեամբ չմաղթենք Ուսումն. խորհրդոյ համար կատարեալ յաջողում իր տրուած կարեւոր որոշման անհերքելի գործադրման մէջ:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Գաւառաց ամէնց, մանաւանդ Վանայ նահանգին մէջ, սկսած է կայսերական կառավարութենէն մի քանի ամիս առաջ որոշուած կրթական տուրքին հաւաքումը: 100 ղրուշ տասանորդ վճարող անձն 6 ղրշ. աւելի կուտայ: Նմանապէս կալուածական տրոց վրայ յաւելում մ'եղած է անոնց համար որք տասանորդ չեն վճարեր: Այս կերպիւ հաւաքեալ տրոց հասոյթը կը յատկացուի [illegible] և ուրիշ դպրոցներու բացման կամ զարգացման: Աւելորդ է յարել թէ այս դպրոցներն աշակերտ կը գրկեն միայն մեր իսլամ հայրենակիցք: Մեր ազգայինք իրենց յատուկ դպրոցներն ունին՝ ինչպէս ամենուրեք՝ նմանապէս ի Վան, շնորհիւ Սահմանադրութեան, որով կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնն իւր հայ հպատակներն արտօնած է նպաստներ հաւաքել և դաստիարակել իրենց տղայքը: Կրթական տուրքն հաստատելով, որ ինքնին շատ բանաւոր, կարեւոր և օգտակար գրութիւն մ'է, կայսերական կրթասէր կառավարութեան գովելի նպատակն եղած էր նոր միջոց մը տալ դաստիարակութեան ծաւալման Տէրութեան հպատակաց մէջ առանց ազգի և կրօնի խտրութեան: Հետեւապէս, կը յուսանք թէ հաւաքեալ կրթական տրոց հասոյթէն բաժին մ'ալ պիտի յատկացուի այն տեղերու Հայոց դպրոցներուն որք կը վճարեն այսպիսի տուրք: Այսպէս մեր թէ՛ իսլամ և թէ՛ քրիստոնեայ հայրենակիցք անխտիր կ'օգտին կրթական տրոց հաստատումէն, մինչ եթէ նոր հասոյթն յատկացուի ա՛յն դպրոցներու միայն ուր իսլամ աշակերտք և եթ կը յաճախեն, կայս. կառավարութեան գովելի նպատակը ճշդիւ չգործադրուիր: Տարակոյս չունինք որ եթէ կրթական տուրք վճարող մեր ազգայինք պատշաճ ձեւով դիմեն կայսերական կառավարութեան, և հաւաքեալ կրթական գումարէն բաժին մը խնդրեն [illegible], կառավարութիւնը մերժողական պատասխան չի տար, շնորհիւ այն հաւասարութեան և արդարասիրութեան ոգւոյն, որով տոգորուած են իր ամենայն արարք, մանաւանդ վերջին ժամանակներս:

ՓԱԿՈՒՄ ԶԷՅԹՈՒՆԻ ԽՆԴՐՈՅՆ

Տեղական լրագրերէն իմացուած էր արդէն թէ Զէյթունի մէջ փոքրիկ խնդիր մը ծագած է վերջերս, որոյ քանականութեան և վճարման եղանակին և տեղական վարչութեան ինչ ինչ պարագայից նկատմամբ, և թէ Հալէպի կուսակալն հարկ դատած էր զօրքով երթալ Զէյթունի վրայ: Իսկ [illegible]-ի հինգշաբթի աւուր թուով հրատարակեալ և մեր երէկի թուով արտատպեալ նամակն, իր պարունակած ինչ ինչ յայտնի սխալներուն հակառակ, ի դէպ եկաւ ծանուցանելու թէ Զէյթունի այս նոր դժուարութիւն գոհացուցիչ կերպիւ կարգադրուած է, շնորհիւ Մարաշի կառավարիչ Տասա փաշայի չափաւորութեան և գթութեան հետ բարեխառնեալ արդարասիրութեան: [illegible]-ի թղթակցին այս առթիւ ծանուցած մանրամասնութիւնք յատուկ կարեւորութիւն մ'ունին: Գոհութեամբ կը տեսնենք թէ Տասա փաշա իր լաւ ընթացքով Զէյթունցիներն իրեն երախտապարտ թողեր է, միանգամայն բառնալով ի միջոյ խնդիր մը, որ կրնար սրտայուզութիւն պատճառել: [illegible]-ի ընթերցողք հետեւապէս անշուշտ ուրախ եղան իմանալով մեր երէկի թիւէն թէ կեդրոնական կառավարութիւնը բարեհաճած է վարձատրել այս իմաստուն կառավարիչ, Միրիմիրանի աստիճանը բարձրացնելով զինք: Գաւառացիք իրաւունք ունին գոհ մնալու ամեն անգամ որ կեդրոնական կառավարութիւնն արդեամբ կը գնահատէ գաւառական բարւոք վարչութեամբ նշանաւոր հանդիսացող կառավարիչները:

* * *

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

Բ. Դուռն այս պահուս մասնաւոր հոգածութեամբ կը զբաղի այն խնդրով, որոյ վրայ խօսիլ այս հինգշաբթի բացարձակապէս արգիլուեցաւ տեղական մամլոյն: Եթէ արտաքին նշան մը հարկ էր համոզուելու համար այսպիսի հոգածութեան մը գոյութեան, Միւսուրուս փաշային Լոնտոնէ Կ. Պոլիս կոչումն ստուգիւ այդպիսի նշան մ'է: Եւրոպական մամուլը բաւական զբաղեցաւ է նաեւ Պիզմարք իշխանին և Քալնոքի կոմսին միջեւ տեղի ունեցած երկար տեսակցութեամբ: Թայմզէն կը տեղեկանանք թէ, Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարը Պիզմարք իշխանին հետ տեսակցելու գացած միջոցին, ստուար թղթապանակ մ'ունէր [illegible] տակ. — պարզ իրողութիւն մը, որ սակայն ամեն ենթադրութեանց ա- [illegible]

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(12)(

[illegible]

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՕՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՕՔ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԸ ՑԱՅՑՆԷ

Գ.

Վառարանին մէջ կրակ կար. մինչեւ իսկ թուղթեր այրած էին, որոց մոխիրը սեւ կոյտ մը կը կազմէր:

— Այս մոխիրը քննել պէտք է, մրմռաց ապահովութեան պետը՝ վեր առնելով վարագոյր մը, որ դահլիճը կը բաժնէր անպատուհան ներքնասենեկէ մը, վասն զի տունը մի միայն ճակատէն լոյս կ'առնուր:

Ուստի ներքնասենեակը բաւական մթին էր և ապահովութեան պետն հոն [illegible] ժամացոյց մը միայն նշմարեց բաւական բարձր և լայն, որոյ մէջ մարդ մը կրնար պահուըտիլ, և խաղի սեղան մը որոյ վրայ թուղթեր շարուած էին: Սեղանին քով աթոռ մը կործանած էր գորգին վրայ:

— Հա՛, ըսաւ ինքնիրեն ապահովութեան պետը, տիկինը [illegible] կը բանար... անշուշտ իր տարփածուին վրայ կը խաղնէր երբոր դաշոյնի հարուածն ստացաւ... հոս այս սեղանին առջեւ զարնուած է...: Պէտք է որ համբեմ այս թուղթերը՝ տեսնելու համար թէ [illegible] աղջիկ մը կը պակսի՞...

Կործանեալ աթոռէն զատ ուրիշ ոչ մէկ բան տեղէն խախտած չէր սենեակին մէջ:

Ժամացոյցը կը բանէր:

Ապահովութեան պետը դահլիճը վերադարձաւ, և գաւիթէն անցնելով՝ ուրիշ դուռ մը բացաւ, որ ճաշարանինն էր:

Սեղանին վրայ ճաշ կերուած էր: Երկու սպաս, դէմ առ դէմ դրուած, կը ցուցնէին թէ երկու հոգի ճաշած էին հոն: Պարզուտ լեարդով լցուած կարկանդակ մը, մասամբ կերուած, և Ֆոնթէնպլոյի խաղողի ողկոյզ մը կը վկայէին թէ ճաշողները ծախքի չէին նայեր, վասն զի [illegible] այս վաճառքներն, և յունուար ամսոյ մէջ խաղողը շատ սուղ է:

Բայց ճաշն յանկարծ ընդմիջուած էր, վասն զի ամեն բան խառն ի խուռն էր սեղանին վրայ և չուրջը:

Կոտրած աթոռ մը կար գետնին վրայ: Երկու սրուակ կործանած և սեղանին սփռոցը ջրով և գինիով ողողած էին: Շիշերու և ափսէներու բեկորներ ծածկած էին գետինը:

— Օ՛, մրմռաց խուզարկուն, սխալ եմ... Սպանութիւնը ներքնասենեկին մէջ չէ եղած ... հոս եղած է ...: Եւ սակայն մարմնոյն վիճակը կը հաստատէ թէ դահճին ու զոհին մէջ կռիւ եղած չէ ... իսկ հոս կատաղի կռուոյ մը նշաններ կը տեսնուին ... տարօրինակ բան ...:

[illegible] վրայի բիծերն արեան բիծեր կ'երեւին ինծ. իսկ սեղանին սփռոցը գինիով միայն թաթաւեալ է...: [illegible] վրայ դրուած է...: Բայց վերջին ի՞նչպէս կրցած է այնչափ սրբել... Դաշոյնին երկաթը կօշկակարի մը հերիւնէն աւելի լայն չէ... և արեան հոսումը ներսէն եղած պէտք է լինի...: Հոս արեան երկար հետք մը... այս գործն հետզհետէ աւելի տարօրինակութիւն կ'առնէ... Մեր երթայ այս արեան հետքին... ա՛, ներքնասենեկին կից խցիկ մը, որ պահարան պէտք է լինի... հոն փախած պէտք է լինի ուրեմն... տեսնենք:

Եւ ապահովութեան պետն հրեց անոր դուռը, զոր կիսաբաց գտաւ:

— Ա՛հ, ուրիշ մ'ալ, գոչեց սոսկմամբ ընկրկելով:

Արիւնաշաղախ դիակ մը տեսած էր կրնկին վրայ տարածուած և թեւերը խաչաձեւ:

Ծերուն տարեկան մօտ յաղթանդամ, կոպիտ և վայելչագեղ մարդու մը դիակ էր:

Մեծ ոսկի շղթայ մը կախուած էր ճերմակ բաճկոնին գրպանէն, որոյ վրայ արեան մեծ բիծ մը կար: Սև մետաքսէ փողկապն օղաձեւ պէս էր:

Զգեստին քղանցներէն մին պատռուած էր: Կրկնոցն ու փեղշոյն անկիւն մը նետուած էին:

Լոյն և ոսկեգոյն ծնօտամօրուքներով շրջանակեալ դէմքն այլակերպուած էր սոսկալի վէրքով մը, որ ճակատը խորտակած և մէկ աչքն հանած էր:

— Գործը կը կնճռոտի, ըսաւ ապահովութեան պետն: Այս մարդը կապարածոյր դաւաղանով մ'սպաննուած է, կառքի կառէ մը յետոյ...: Նախ փողկապէն ու օձիքէն բռնուած է...: Կռիւը սեղանին վրայ սկսած ... և հոն սպաննուած է...: Մարմինն հոս քաշուած ... և թողուած է՝ առանց ուրիշ կերպիւ ծածկելու համար ժամանակ կորսնցնելու...: Ոճրագործը կնոջ մարմինը [illegible] պիտի գար վերցնէր...: [illegible] մէջ գնելով համրին շալակը պիտի տար ու ղրկէր...:

Ցետոյ, քիչ մը խորհրդածելով, յարեց.

— Զիս զարմացնող կէտն այս է թէ ոճրագործն այս մարդուն վրայ նոյն միջոցը չէ գործածած, ինչ որ կնոջ վրայ ի գործ դրած է՝ յանկարծակիի զարնելով և մի հարուած սպաննելով. իսկ այս մարդուն հետ չարաչար կռուեր է՝ դուռ կոտրող գողի մը պէս...: Գիտեմ որ այսպիսի հուժկու մարդ մը դիւրաւ չսպաններ...: Ո՞վ է արդեօք այս քաղաքացին: Հարուստ վաճառականի մը կը նմանի: Պաշտպանի դէմք ունի, հաւանականաբար սպանեալ տիկնոջ: Ով լինին ստուգելու դժուարութիւն չենք կրեր: Անշուշտ վաճառատուն և բնակարան ունի, որք պիտի փնտռուին գիտենք: Ասկէց զատ՝ թուղթեր ու այցետոմսեր պիտի գտնուին գրպաններուն մէջ: Այս կերպարանքով մարդ մը միշտ թղթապանակ մը կ'ունենայ իր վրայ:

Ու այժմ տարակոյս չկայ թէ կողոպտելու համար սպաննուած չէ, քանի որ ժամացոյցն ու ոսկի շղթան վրան է. և ես յոյժ հակամէտ եմ հաւատալու թէ կնոջն սպանման մէջ ալ ստակը դեր չունի:

Ուրեմն գողերու ընկերութեան հետ չէ մեր գործն. հին դատապարտեալներու մէջ ալ փնտռելու բան մը չունինք: [illegible] գործ մ'է այս, որ հայր Լըքօքի մասնագիտութեան կը պատկանի բոլորովին: Ցաւալի է որ չուզեր վրան առնուլ. իր կարողութիւնը բնաւ կորուսած չէ հինաւուրց Լաւքարն. այս անգամ ալ երկու լաւ խորհուրդ տուաւ ինծ. առանց անոր մտքի մէջ պիտի աշխատէինք բոլոր դիւրաւ:

Այժմ, եզրակացուց ապահովութեան պետը, կը մնայ գիտնալ թէ ինչ պիտի ընենք:

Եւ ճաշարանը մտնելով բակին վրայ նայող պատուհանին մօտեցաւ մտքէնամբար:

Օրն խրիկուն լինելու վրայ էր, փողոցն ամայի և լռին էր: Իր կառքն, որոյ մէջ Բրիկոշ կը հսկէր համրին վրայ, վանդակապատին առջեւ կեցած էր, և Բրէտաուշ գողի քայլերով կը ճեմէր մայթին վրայ:

— Թաղին մէջ ոչ ոք բան մ'զգացած է, ըսաւ ինքնիրեն ապահովութեան պետը: Միայն ածխավաճառուհին քիչ մը տեղեկութիւն ունի, բայց խօսելէ արգիլելու համար կրնամ իր խանութին մէջ փակել զայն մինչեւ վաղը: Այսպիսի յաջող վիճակ մը քիչ անգամ կը ներկայանայ գործի մ'սկիզբն, և կը փափաքիմ օգուտ քաղել անկից:

Այո՛, յարեց մեծաքայլ ճեմելով ճաշարանին մէջ, փափաքելի բան է, և եթէ ծուղակ մը լարելու որոշում ընեմ, պէտք է լուռ լարել. վասն զի դատական իշխանութեան հոս գործելէն յետոյ ոչ ոք կուգայ կ'իյնայ ծուղակի մէջ, որովհետեւ լրագիրք մեծ աղմուկ պիտի հանեն ... արդէն կը տեսնեմ... [illegible] ... և ոճրագործը պիտի կարդայ զանոնք... լրագիրները... բայց քանի որ չեն խօսած, կրնայ կարծել թէ մեք գտած չենք տունն...: Իր համրին բռնուած լինելը գիտէ, բայց անկարելի է որ բան մը չգիտի ըսէ, որովհետեւ յառաջուց այսպէս տնօրինած է որ ո՛չ կարենայ գրել, ո՛չ ալ նշանացի խօսիլ...: Կը թուի թէ յատկապէս խորհրդապահ գործակից մը պատրաստելու համար մեծցուցած է զայն... պէտք է որ Սէն-Ժաք փողոցի վարժարանը ղրկեմ այդ համրն... երբոր կրթուի, շատ բան պիտի իմացնէ մեզ. բայց կրթելու համար ժամանակ պէտք է ... և եթէ մինչեւ այն ժամանակ տէրը ձեռք ձգենք, գործը կը պարզուի...:

Արդ, հաւանական չէ՞ որ այդ դիակ տանողն այս գիշեր գայ պտոյտ մ'ընէ հոս ...: Կնոջ դիակը վերցնել տանելու ստիպուած լինելով ժամանակ չէր ունեցած ամեն բան կարգի դնելու ...: Պահարանին մէջի մարդն անշուշտ մտահոգութիւն կը պատճառէ անոր: Մանաւանդ եթէ թուղթերը վրան թողած է: Միւս կողմէ, եթէ իրերն այս վիճակի մէջ մնան մինչեւ վաղ առաւօտ, դատական քննութիւնը բան մը կորսնցներ...: Մինչեւ իսկ անօգուտ է այժմ առաջին յարկն աչքէ անցունել:

Օ՛ն, եզրակացուց, ծուղակը փորձեմ: Այս միջոց նոր բան չէ, բայց միշտ լաւ է. և որպէս զի լաւ կատարուելուն վստահ լինիմ, ես ինքնս պիտի գործադրեմ.

Այս որոշմամբ ապահովութեան պետը գաւիթը մտաւ, տունէն դուրս ելաւ, բակէն անցաւ միշտ զգուշանալով որ իր քայլերը ձիւնին մէջ տպուած քայլերուն հետ չխառնուին, և վանդակաձեւէն դուրս ելնելով գնաց ուղղակի Բրէտաուշի քով, որ ըսաւ իրեն.

— Ածխավաճառն տուն եկաւ. անշուշտ կինը պատմեց անոր իր տեսածն ու լսածը, վասն զի խանութին դուռը ներսէն ամրապէս փակեցին, և կը կարծեմ թէ առանց ճաշելու պառկեցան:

Ես բանալիքին ծակէն նայեցայ, կանթեղն մարած էր: (Շարունակելի)

ռաւել վճռական ապացոյց մը կրնայ համարուիլ թէ լոկ բարեկամական և քաղաքավարական գործ մը չէր այս տեսակցութիւն, այլ սերտ յարաբերութիւն ունէր օրուան քաղաքական խնդրոց հետ։ Տեսակցութեան նպատակն եղած կը թուի քննել եւրոպական կացութիւնն, որ փոփոխուած է Լոնտոնի Դեսպանախորհրդոյն լուծմամբ, և այս կացութեան հանդէպ որոշել երկուց կայսրութեանց աշխարհաւարութիւնը։ Գլխաւոր տարերք այս փոփոխեալ կացութեան՝ են. Մի կողմէ՝ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գլուած պաղութիւնը. միւս կողմէ՝ Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ ծագած պաղութիւնն, որ ոչինչ նուազ զգալի է, և առաւել որոշապէս կ'արտայայտուի նաև Անգլիոյ քաղաքական կացութեան մէջ այսպէս երևան եկած առանձնութիւնն, և Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ քաղաքական համաձայնութեան մը հաւանականութիւնը, քանի որ երկուքն ալ հաւասար պատճառ ունին դժգոհ լինելու բրիտանական աշխարհակալութենէն. և վերջապէս, Աւստրիոյ և Գերմանիոյ միջեւ քաղաքական յարաբերութեանց ամրապնդումն, որուն նոր նուիրագործում մը տուաւ Դեսպանախորհուրդն, որ՝ ինչպէս արդէն գրած ենք՝ երբէք ուղղակի հետեւանք չունեցաւ, այլ արդիւնք եղաւ երկրորդական և կողմնակի հետեւանաց մասին։

Այս և նմանօրինակ քաղաքական հարցեր անտարակոյս նիւթ կը մատակարարեն ենթադրութեանց։ Բայց անգամ մ'եւս կարեւոր եղելութիւնք վրայ կը հասնին և տուներ մէջ կը թողուն ամեն ենթադրական հաշիւ. Թոնքինի լուրը, (զոր Կ. Պոլսոյ մամլոյն մէջ առաջին անգամ Արեւելք տուաւ այս հինգշաբթի,) թէ Չինաստան պատերազմ հրատարակած է, ստուգուեցաւ՝ Բարիզի լրագրաց և Հաւասի գործակալութեան կողմէ ի սկզբան ժխտուելէ յետոյ։ Նաև անգամ գիտուած է որ Ֆրանսայի վերաբերեալ կարեւորագոյն լուրերը Թոնքինէ Բարիզի մեծ թերթերէն առաջ կուտայ, ապացոյց մ'եւս թէ ինչ ինչ նկատմամբ Ֆրանսա ետ կը մնայ Անգլիայէն։ Թայմս և Տէյլի Նիւզ(?) չինական դէպքերու վրայ իրենց տեղեկութեանց պաշարը մեծ մասամբ կը քաղեն Թոնքինի թղթակիցներէն, որք ամենուրեք են ամեն վայրկեան։

Մեր այս առտու Թոսուֆ հրատարակեալ հեռագրերէ պիտի տեսնեն ընթերցողք թէ Ֆրանսայի և Չինաստանի միջեւ բանակցութիւնք վերջնապէս խզուած են. Ֆրանսայի դեսպանը Բեքինէ մեկնած է և Չինաստանի դեսպանը՝ Բարիզէ. և կը կարծուի թէ ֆրանսական նաւատորմն արդէն սկսած է ռմբակոծել Ֆու-Չէուի չինական մեծ քաղաքն, ուր կան նաւարան և զինարան։ Հետաքրքրաշարժ է տեսնել թէ Չինացիք ինչպէս պիտի դիմադրեն եւրոպական այս նոր արշաւանաց։ Բայց Ֆրանսայի և Չինաստանի միջեւ սկսած պատերազմը չի կրնար բաղդատուիլ այն փոքր պատերազմաց միայն, որք պարբերաբար կը ծագին ընդ մէջ եւրոպական հզօր տէրութեան մը և Ափրիկէի, կամ Կեդր. Ասիոյ և կամ Ովկիանիոյ ստուել կամ նուազ անկիրթ ցեղի մը։ Չինաստան, Ասիոյ մեծագոյն ազգն, անսահման միջոցներ ունի չորիք հասցնելու իւր եւրոպացի յարձակողներուն, մանաւանդ յորժամ հետզհետէ կը կազմակերպէ և կը զինէ իւր բանակներ ըստ եւրոպական դրութեան և ընդ հսկողութեամբ եւրոպացի սպայներու։ Չինաստանի պատերազմը ուստ քաղաքական նկատումներով ալ բացառիկ կարեւորութիւն մը ունի։ Եւրոպական տէրութիւնք, մանաւանդ Անգլիա, Ռուսիա, Գերմանիա, մեծ շահեր ունին ի Չինաստան, որք կրնան յոյժ վնասուիլ ֆրանսական յարձակման պատճառաւ. պատահականութիւն մը, որ Եւրոպիոյ կողմէ խնդիր կրնայ յարուցանել Ֆրանսայի համար, մինչեւ իսկ երբ յաղթող հանդիսանայ։ Բաց աստի, ֆրանսացի հայրենասէրք, ժամանակէ մ'ի վեր «գաղթային կայսրութիւն մը» հիմնելու տենչէն բռնուած, կ'երազեն «Ֆրանսական Հնդկաստանի մը» կազմութիւնը բրիտանական Հնդկաստանին մօտ։ Չինաստանի պատերազմը երբ յաջողութեամբ վերջացնեն, ինչպէս անտարակուսելի է մեզ համար, Ֆրանսացիք լաւ առիթ մը պիտի ունենան ի գործ դնելու այս խորհուրդ, կամ երազ։ Վերջապէս, Չինաստանի պատերազմը, մանաւանդ եթէ Չինացիք ազդու դիմադրութիւն մ'ընեն և եւրոպական անուղղելի օգնութիւններ ստանան, ցոյց պիտի տայ թէ Ֆրանսացիք գերմանական պատերազմէն ի վեր մինչեւ ո՛ր աստիճան յառաջդիմութիւն բրած են իրենց զինուորական և նաւային զօրութեանց վերակազմութեան մէջ։ Այս և նմանօրինակ նկատմամբ, ֆրանսօ-չինական պատերազմին ընթացքն հետաքրքրութեամբ պիտի դիտուի առաջիկայ շաբաթներու մէջ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՌՈՒՍԻԱ. Կը հաստատուի թէ Ցարն որոշած է իւր ամուսնոյն և զաւակաց ընդ. օրդւոյն հետ Ռուսիոյ ներսերն ուղեւորութիւն մ'ընել, ընկերակցութեամբ ներքին գործոց նախարարին և բազմաթիւ հետեւորդաց։ Վարշաւայէ պիտի երթայ Մոսքուա, Կոստրոմա և Եարոսլաւի փանքն, ուր ստոստանեցաւ Միխայէլ Ցեսարովիչ, Ռուսիոյ այժմեան Ջարերու Ռոմանովեան ցեղատոհմին նախահայրը, զինը հալածող Բոլոնացւոց ձեռքէն ազատելու համար։ Անտի նոյին վեհափառութիւնք պիտի ուղեւորին Տոնի Խազախներուն երկիրն։ Ուղեւորութիւնն 3-4 շաբաթ պիտի տեւէ եղեր։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՔ. Պոսթոն Նիւ-Եորք սնանկացաւ օգոս. 11ին։ Գործակալը չերեւցաւ։ Նշած ծանուցումէն կ'իմացուի թէ անարժէք արժէթղթերն յաջողեցութիւն առնուլ փոխառութիւններ բրած էր, որով իւր դրամագլուխն կէսը կորուսած է։

ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Յ'ԱՄԵՐԻԿԱ. Միացեալ Նահանգներէն առաջին անգամ ցուրս քարիւղ արտածուեցաւ 1852ին, երբ Բիզսպուրկ քաղաքէն Ջորջ Լօրայ իւր 600,000 կալոն քարիւղ ղրկեց Եւրոպա, և միայն բրաս. որովհետեւ իւր ապրանքը փոխադրութեան ծախքէն ալ 2,000 տոլար պակաս բռնեց։ 1883ին իւր 400 միլիոն կալոն քարիւղ արտածեցաւ, և ասոր փոխարէն Ամերիկա ստացաւ 60 միլիոն տոլար (հինգ տոլար հաւասար է գրեթէ մէկ անգլ. ոսկւոյ)։ Այժմ քարիւղ արտադրող 20,000 հորեր կան Բէնսիլվանիոյ նահանգին մէջ միայն, որոնք օրը 60,000 տակառ քարիւղ կ'առնուի։ 1860էն ի վեր Միաց. Նահանգաց մէջ քարիւղի արտադրութեան յառաջացուցած դրամագլուխը 425 միլիոն տոլարէ աւելի կը հաշուուի, որոց 200 միլիոնը միայն Նիւ Եորք տուած է։

ՀԷՍԻ ՄԵԾ-ԴՈՒՔԸ. Հէսի Մեծ-Դքսին ռուս դիւանագէտի մը բաժանեալ կնոջ՝ տիկին տը Գոլոմինի հետ ամուսնութիւնն և յետոյ այս ամուսնութեան Վիլհէլմ կայսեր տհաճութեան պատճառաւ լուծումը ծանուցուած է ժամանակին։ Եւրոպական լրագիրք կը ծանուցանեն այժմ թէ Մեծ-Դուքսն Լոնտոն գնացած է՝ Անգլիոյ Թագուհւոյն կրտսերագոյն դստեր՝ Պէադրիս իշխանուհւոյն հետ կարգուելու համար սկսած բանակցութիւնները ընդ փոյթ առաջ տանելու նպատակաւ։ Արդ, Հէսի Մեծ-Դուքսն ամուսինն էր հանգուցեալ Ալիս իշխանուհւոյն, որ երեց քոյրն էր Պէադրիս իշխանուհւոյ, և անգլիական օրէնքը թոյլ չի տար որ մարդ մը կարենայ ամուսնանալ իւր մեռած կնոջ քրոջը հետ։ Այսպիսի ամուսնութիւններն արտօնող օրէնք մը քանիցս փորձեցաւ հաստատել, բայց Լորտերն փոքրիկ մեծամասնութեամբ մը մերժեցին, մինչեւ Երեսփոխանական ժողովն հաւանած էր։ Բայց անգլիացի օրէնսդրական փաստաբան մը միջոց գտեր է Հէսի Մեծ Դքսին Պէադրիս իշխանուհւոյն հետ ամուսնութիւնն օրինական ընելու։ Փաստաբանը կ'առարկէ թէ Հէսի Մեծ Դուքսը, նախ [illegible] ամուսնացած լինելով, դարձած է Պէադրիս իշխանուհւոյն քեռայրը լինելէ, և հետեւաբար, իւր կնոջ քրոջը հետ կարգուած չլինիր կնութեան տանելով Վիքթորիա Թագուհւոյն կրտսերագոյն դուստրն։ Մրցման գեղեցիկ արուեստ է տեղեակ լինել օրինական և փաստաբանական ամեն նրբութեանց։— Վիքթորիա Թագուհին կը փափաքէր որ իւր Ալիս դստեր փոխանորդն լինելով յետոյ Հէսի դուքսն ամուսնանար Օր. Պէադրիսի հետ, որ մօր մը խնամքը կատարելապէս կրնար տանիլ իւր սիրելի քրոջ թողած բազմաթիւ զաւակաց վրայ։ Բայց տիկին տը Գոլոմինի գայթակղական դէպքը մեծ վիշտ պատճառած էր Թագուհւոյն։ Տեսնենք թէ Հէսի Մեծի Դուքսը պիտի յաջողի՞ իւր բանակցութեանց մէջ։

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆՔ. Բէդրոսպուրկէն օգոստոս 19 թուով կը հեռագրուի թէ, [illegible] Բազուկի [illegible] դաշտարաններ օդն հանեցին [illegible] 5 [illegible]։ 100ի չափ մարդիկ մեռան կամ վիրաւորուեցան։ Աւերիչ պայթումներէ ալ կը վախցուի։

ԱԶԴ

Արեւելք չպիտի հրատարակուի այս երկուշաբթի Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին պատճառաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կը լսենք, թէ առաջիկայ չորեքշաբթի Ազգային վարչութեան Քաղաքական ու Կրօնական ժողովները խառն նիստ ընելով՝ գլխաւորապէս ի նկատ պիտի առնուն Երուսաղէմայ պարտուց ի նպաստ հանգանակութեան խնդիրն, և պիտի ջանան առաջիկայ ուրբաթ Ազգային Ժողով մասնաւորեւ գումարել զայն։

Երուսաղէմայ պաշտօնատան միջոցաւ գաւառներէն զինուորական տուրք բաշխման և գանձելութեան վրայ ուղղուած ծանօթութիւնք հասեր են ամեն կողմանէ։ Գրած էինք արդէն զանազան առթիւ, թէ Պատրիարքարանը խնդրած է այս ծանօթութիւններն, որպէս զի ըստ այնմ բաշխէ զինուորական տուրք վրայ Երուսաղէմայ պարտուց համար դասաւորեալ ազգայիններէն առնուելիք նպաստը։

Ջանք կ'ընենք որ խնդիրն Ազգ. Ժողովոյ առաջիկայ նստին հասնի։

Վանուց նահանգին մէջ կառավարութիւնն սկսեր է հաւաքել կրթական տուրքն, որ՝ ինչպէս արդէն ծանօթութիւն տուած եմք, Բէդրէսի, ոչխարի, և այլ պտղաբեր ծառոց 100ին 6 պիտի լինի. այսինքն՝ 100 ղրշ. [illegible] տասանորդը հաշուելով 106 պիտի տայ, նոյնպէս ոչխարի և այլոց համար։ Կը լսենք, թէ ազգային վարչութիւնը պիտի խնդրէ կայսերական կառավարութենէն, որ մեր ազգային կրթութեան համար ալ բաժին հանուի այս կրթական տուրքէն։

Կը հաւաստեն, թէ Մանչեսթրի պատուարժան ազգայնոց նախորդ հովիւ Գեր. Տ. Եսայի Ծ. վարդապետ Աստուածատուրեանց այժմ Լոնտոն կը գտնուի, և կաշխատի հանգանակութեամբ հաստատել անդ Հայկական վարժարան մը, իւր ունեցած 1000 լիրայի չափ գումարն ալ յաւելցնելով նոյն հաստատութեան։ Նորին Գերապատուութիւնն երբ Մանչեսթրէն եկաւ և վերադարձաւ Տփղիս, խօսք բրաւ որ իւր այդ դրամն մահուանէն յետոյ Տփղիսի Ներսիսեան վարժարանին մնայ։

Բերայի Թաղական խորհուրդը նկատելով որ Նարեկեան վարժարանի շէնքը անբաւական է աշակերտաց թուոյն համեմատութեամբ, իւր երեքշաբթի աւուր նստին մէջ որոշած է նոր յարկ մը բարձրացնել շէնքին վրայ և այս նպատակաւ 500 ոսկւոյ հանգանակութիւն մը ստորագրեր են Թաղական խորհրդոյ անդամք։

Թէեւ այս մասին հարկ եղած արտօնութիւնը խնդրուած է ազգային վարչութենէն, բայց վարչութիւնն իւր վերջին նստին մէջ ժամանակ չէ գտեր անով զբաղելու. կը յուսանք թէ յառաջիկայ նստին մէջ նկատառութեան կառնու խնդիրը և զարժանն կը տնօրինէ։

Յառաջիկայ երկուշաբթի օր Գեր. Հայր Օրմանեան Ս. Փրկչի մատրան մէջ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ վասն հոգւոյ ննջեցելոց Զամթայեանի կօշկակարաց։

Հոգաբարձութիւնը որոշած է Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր առողջութեան բարւոքման համար երեք գիշեր հսկում կատարել տալ։

Մեծապատիւ Եղիազար Էֆէնտի Մուրատեան գիշերօթիկ և ցերեկեայ երկսեռ վարժարան մը պիտի բանայ յառաջիկայ սեպտ. 1ին ի Բերա, Վալիտէ Չէշմէ, թիւ 101։ Պիտի ընդունուին գիշերօթիկ միայն մանչ տղայք, իսկ ցերեկեայ թէ՛ մանչ և թէ՛ աղջիկ տղայք։ Վարժարանին մէջ պիտի աւանդուին նախնական և երկրորդական վարժարանաց բոլոր կարեւոր ուսումներն ու գիտութիւնները։ [illegible]

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ի վարժարան, ամեն օր առաւօտեան ժամ 4 բան տաճկայ։

ՀԱՇՈՒԵՏՈՒ

24րդ Տարեդարձի Աղք. [illegible]
1884 Մայիս 27

ՄՈՒՏՔ

Կերակրոյ տոմսերէ (392 հատ)	7840	
Նուէրներէ	1002	
Դրամական շահ եւայլն	203	20
Շրջաբերութեան հանուած 5 դրշնոց տոմսերէ	3000	
Պնակներէ և զանձանակներէ	4707	
Պարտէզի դրան մուտքէ	14327	
Պիւֆէի հասոյթ	6866	30
	34946	40

ԵԼՔ

Զանազան ծախք	273	40
Նուագածուաց	1300	
Տոմսակ, յայտարարութիւն, նամակ եւայլն	780	
Կերակրոյ ծախք	4623	30
Պիւֆէի »	2242	20
Հովանոցի »	7469	
Նուէր զանազանաց	2610	
Պահանջ զանազաններէ	160	
Հիւանդանոցի սնտուկին յանձնուած դրամ	15487	30
	34946	40

Ի դիմաց Կարգադիր Մասնախմբի

Ատենադպիր — Ատենապետ
Յովհաննէս Կիւլպէնկեան — Աւետիս Հորէնց
Գանձապահ — Համարակալ
Երուանդ Կիւմիւշճեան — Գ. Յ. Թնկըեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարձր. Մեծ Եպարգոսն, ներքին գործոց նախարար Էտհէմ փաշա և զատական նախարար Հասան Ֆեհմի բաշա հինգշաբթի օրն իրր յանձնաժողով գումարեցան ի Բ. Դուռն։ Ըստ երեւոյթին կիմանայ թէ եկեղեցական իրաւանց խնդիրը խորհրդակցութեանց առարկայ եղած է։

Լոնտոնի օսմանեան դեսպան Մուսուրուս փաշա ի մօտոյ մայրաքաղաքս կ'սպասուի ուր կոչուած է Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, այն խնդրոյն համար որ Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ բանակցութեան նիւթ է։

Բ. Դուռն այսօր պիտի պատասխանէ դեսպանաց այն ծանուցագրին որով Սեւ ծովէն ուղղակի եկող նաւուց համար հաստատեալ քարանթինայի դարձումն խնդրած են. կ'երեւի թէ կայսերական կառավարութեան պատասխանը կարող պիտի լինի կարելի եղած սահմանին մէջ, գոհացում տալ վաճառականութեան պահանջմանց։

Պերլինէն առ Թան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գերմանիոյ մի քանի ծովային սպայից Կ. Պոլիս գալը վերջնապէս որոշուած է։ Ասոնց պաշտօնը պիտի լինի օսմանեան նաւատորմի ծովառումբերու հսկողութիւնն ու տնօրինութիւնն ստանձնել։ Այդ Գերմանացի սպայից գլխաւորն է Ստարք հազարապետը։

Յունաց պատրիարքական ընտրողական ժողովը երեքշաբթի աւուր նստին մէջ, պատրիարքական տեղապահ Տ. Ագաթանգեղոս սրբազան՝ որ կը նախագահէր, ապահովութիւն յայտնելով որ եկեղեցական առանձնաշնորհմանց խնդրոյն մէջ իրաց նախկին վիճակը պիտի վերահաստատուի, ժողովը բանաձեւ մը քուէարկեր է որ կառաջարկէ շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցանել առ կայսերական կառավարութիւնն, առ կախ մնացած միակ կէտի մը լուծումն անմիջապէս յետոյ։ Ինչպէս կը յիշուի այդ կէտ ժողովոյ խորհրդակցութեանց առարկայ է այժմ։

Տեղական թերթ մը կիմանայ թէ Բ. Դուռը և Գարատաղի կառավարութիւնք բանակցութեան մէջ են այս պահուս, առեւտրական դաշնագրի մը և թղթատրական պայմանագրի մը կնքման համար։ Չէթինէէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ դատական նախարար Պ. Պօղօ Բէդրովիչ ամսոյս 16ին անդ հասեր և Նիքօլա իշխանին ծանրագին ընծաներ յանձներ է Վեհ. Սուլթանին կողմէ, որ յանձնարարած է միանգամայն Պ. Բէդրովիչի, Օսմանեան պատուանշանն ընծայել իշխանին և Շէֆագաթի մեծ ժապաւէնը Զօրքա Քարաժորժէվիչ իշխանուհւոյն։

Օսմանեան թղթատարութեան կողմէ քննիչ մը ղրկուած է ի Տարանէլ, տեղւոյն նամակատուններ քննելու և բարեկարգելու համար։

Վճռաբեկ դատարանի առաջին ընդհանուր դատախազ Գօսթաքի էֆէնտի՝ որ ժամանակէ մը հետէ Վիէննա կը գտնուէր դարմանի համար, ապաքինած լինելով՝ մայրաքաղաքս վերադարձած է, բայց ի Գավագ քարանթինայի ենթարկեալ։ Գօսթաքի էֆէնտիի դալուստն իմացուելուն պէս, դատական բազմաթիւ պաշտօնակալք ի տես փութացին Գավագ, և իւր օգնականք՝ Թալաթ ու Եօրղաքի էֆէնտիներն ալ երթալով՝ ինչ ինչ ստիպողական խնդրոց համար հրամաններ առին։

Այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս հանրածանօթ բարեգործ անգլուհի, Լէտի Ստրանկֆորդ, որ մարդասիրական մեծամեծ ծառայութիւններ կատարած է ի Թուրքիա։ Վերջին Թուրքօ-ռուսական պատերազմին ժամանակ Փիլիպէի և Սոֆիայի մէջ հիւանդանոցներ հաստատեց, ուր վիրաւորեալները կը դարմանէր և կը հոգէր անձամբ։ Երբ Ռուսները Սոֆիա մտան և տեղացիք կը փախչէին, Լէտի Ստրանկֆորդ աներկիւղ մնաց անդ մինչեւ որ իւր բոլոր հիւանդներն Իսկիտար փոխադրեց, ուր նոյնպէս հիւանդանոց մը և տղայոց պատսպարան մը հիմնեց։

Երբ այն տեղի բոլոր հիւանդները դարմանուելով իրենց տեղերը վերադարձան, բարեգործ անգլուհին Եգիպտոս գնաց և «Վիքթորիա» անուն հիւանդանոց մը հաստատեց։

Լէտի Ստրանկֆորդ կը մեկնի մայրաքաղաքէս, երախտագիտական յիշատակներ թողլով ամենուրեք։

Պէօյիւք-Չէքմէճէի Նայիպ կարգեցաւ՝ Ղալաթիոյ դատարանի նախորդ գլխաւոր քարտուղար Ալի պէյ։

Զինուորական պաշտօնատունն սկսած է վճարել հանգստեան թոշակներն և որբոց ու այրեաց ամսականներն։

Կառավարութիւնն որոշած է, որ այսուհետեւ մայրաքաղաքէս դուրս ուղեւորողներն պարտաւոր լինին անցագիր առնելու ժամանակ ցուցնել իւր նոր Օսմանեան Թէզքէրէն, որ ներկայ մարդահամարի առթիւ պիտի տրուի։ Այս որոշումն արդէն հաղորդուած է անցագրի դիւանաց։

Պարսկաստանի Օսմանեան հիւպատոսութեանց վիճակին քննիչ յանձնաժողովն, որ ընդ նախագահութեամբ Թէհրանի Օսմանեան դեսպան Ֆախրի պէյի, այսօր կը գումարի արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ։

Սէլանիկի գաւառական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ զինուորական հրամանատար Հասան փաշա՝ Բէչիր փաշայի ընկերակցութեամբ Մաքեդոնիոյ այլ և այլ կողմերը շրջագայութեան ելեր է գաւառին ապահովութեան հսկող զօրքերը լաւագոյն կերպով կազմակերպելու համար։

Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ Հռովմի պաշտօնական թերթին մէջ հրատարակեալ ազդ մը կը ծանուցանէ այն իտալացի հպատակաց՝ որք Թուրքիա կ'երթան, իրենց մեկնած տեղւոյն օսմանեան հիւպատոսին վաւերացնել տալ անցագրերնին, վասն զի եթէ անցագրի վաւերացման համար որոշեալ գործողութիւնք կատարուած չլինին, Օսմանեան հողին վրայ չպիտի ընդունուին։ Թուրքիա եկող իտալացիք, իրենց հասած օրէն մինչեւ 6 ամիս, պարտաւոր են անցագրերնին ցոյց տալ Օսմանեան իշխանութեանց, յայտնելով թէ ո՛ր կողմ պիտի բնակին և որքա՛ն ժամանակ, և բնակութեան արտօնագիր մ'առնուլ։

Տիմօթէքայի կառավարիչ Ճօրճի փաշա՝ որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, պաշտօնատեղւոյն վերադարձաւ։

Մօնիթէօռ կիմանայ թէ անգլիական Մոնկօլիա շոգենաւը որ 14 օր առաջ Օտէսայէն մեկնելով Պաթում գնացեր և անդ 10 օր սպասած էր ապրանք հանելու և առնելու պատճառաւ, Գավաքի առջեւ վար դրուեր է 5 օր քարանթինա սպասելու համար, թէեւ ուղեւոր չկար մէջը։ Առողջապահական խորհրդոյ մէջ խնդրոյ նիւթ եղեր է այս դէպքը, վասն զի այդ թուականէն յետոյ Պաթումէ մեկնող և Կ. Պոլիս եկող բոլոր շոգենաւք ազատ թողուեր են։ Կըսուի թէ առողջապահական խորհուրդն հեռագրեր է ի Գավաք որ ազատ թողուի Մոնկօլիան։

Վեհ. Սուլթանին անձնական քարտուղար Րէշիտ պէյ մի քանի օրէ հետէ հիւանդ է։

Կոմս Աւրամ Գամոնտօ նախընթաց օրը Խասգիւղի Հրէական մեծ վարժարանն այցելեց, որ իւր անուամբ և ծախիւք հաստատուած է, և գոհ մնաց վարժարանին բարեկարգութենէն։

Տէտէ աղաճէն կը գրեն առ Մօնիթէօռ թէ իտալացի հպատակ մը ուզելով իւր ջրհորին ջրհան մը անցունել, տեղւոյն թաղապետական նախագահը զինեալ պաշտօնատարներ ղրկելով արգիլեր է և բաւական կռիւ ու շփոթութիւն ծագեր է ասոնց և ջրհանին աշխատող գործաւորաց միջեւ։ Վերջապէս ընդհանուր դատախազ Իրֆան պէյ միջամտեր է, աշխատութիւնները շարունակել տալու համար։ Խնդիրն այժմ կառավարչին ներկայացուած է։

Ոստիկանութեան պաշտօնատունն հրաման ղրկեց ոստիկանութեան կայարաններն, որ բոլոր գինետունք, մեծ և փոքր, այսուհետեւ առաւօտեան գիշերուան ժամ 1½ին գոցուին, և թոյլ չտրուի տասնհակ մարդոց գինետանց մէջ ուտել և ըմպել աղաղակաւ և ամբոխիւ։

Կայսերական Միւլքիյէ վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կը կատարուի այսօր մեծաւ շքով, ի ներկայութեան բարձրաստիճան նախարարաց և այլոց։

Երէկ, ժամը 8ին ատեններ, Ագսէրայի կողմէ, Հագգը և Նազմի անուն երկու անձինք՝ երրորդ Թաղապետութեան նախագահ պէյի քեռորդի Ասըֆ պէյը երկու կողմէն վիրաւորեր են, և խոյն օգնութիւնք հասնելով՝ Հազարապետ Խայրէտտին պէյ վիրաւորեալը փորը կտրել տուեր ու հիւանդանոց ղրկեր է, ուր ծանր վիճակի մէջ է։ Վիրաւորիչք տակաւին չեն ձերբակալուեր։

Իզմիրէն լուրեր

Տարթուս մէջ մի քանի անգամ երկրաշարժի թեթեւ զգալի ցնցումներ պատահեցան։ Չէշմէէն և Ուրլայէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ միեւնոյն ժամուն զօրաւոր ցնցումներ զգացուած են։

Չորեքշաբթի երեկոյ տեղւոյս ծովախորշին մէջ խարիսխ ձգեց ֆրանսական Վէնեա մարտանաւն՝ որ Նաֆարէն եկած էր. յիշեալ զրահաւորն երկուքուկէս ամսոյ չափ քաղաքս հիւր պիտի մնայ։

Ուրբաթ երեկոյ [illegible] մը 7 տարեկան տղու մը հետ Կորտոնի վրայ շրջագայելու ժամանակ՝ յանկարծ փոքրիկ տղուն ոտքը կը սահի և ծովը իյնալով աներեւոյթ կը լինի. զաւակն անմիջապէս ծով կը նետուի, բայց հեզ մանկիկին դիակը միայն դուրս կը հանէ։

Ուշաքի գայմագամը կը հեռագրէ Իզմիրի կառավարութեան, թէ Գասապայի երկաթուղւոյ ճարտարապետը բռնել փորձող աւազակները ձերբակալուեր են։

Աֆիոն Գարահիսարէն մեզ կը գրեն։

«Ռէժիի տեղւոյս գործակալութիւնը երկու շաբաթ առաջ բոլոր գաւառակները քննիչներ ղրկեց ծխախոտի բուսաման և այլ նկատմամբ քննութիւն ընելու համար։ Գործակալ Նիմանեան էֆ. ալ քիչ օրէն ճամբայ կ'ելնէ անձամբ հաստատելու իրաց վիճակն։ Այս հաստատութեան գործառնութիւնք կանոնաւորապէս կ'ընթանան։

Հունձք առատ են այս տարի ամէն մասամբ. ափիոնը, բաց ի մի քանի գիւղերէն, վերջին տարիներու բաղդատմամբ առատ է, հակառակ մերթ ընդ մերթ տեղացած անժամանակ անձրեւոց։ Կարծուածին չափ վտանգաւոր չեղաւ վերջին օրերս պատահած կարկուտ պատուհասն։ Տեղացիք, որք մի քանի տարիէ ի վեր երկրագործական զրկանաց յարած են, սովոր են այս եղանակիս գիւղերը գտնուիլ. քաղաքը թափուր է մասամբ ի բնակչաց՝ որք այժմ ցրուած են յայլ և այլ կողմանս ձմեռուան պաշար ամբարելու համար։ Յուսատու տարի մ'է ներկայս. առեւտուրք նոյնպէս գոհացուցիչ են. մէկ կիլէ ցորեան կը վաճառի հրապարակի վրայ մինչեւ 12 ղրշ. ափիոնի հրապարակային արժէքն է 115 ղրշ. մէկ չէքին (801.25 կրամ)։

Վերջին օրերս սպանութիւն մը գործուեցաւ տեղս, արդիւնք նախանձու։ Երկու հայ, Յակոբ և Երեմիա անուն, սիրային յարաբերութեանց մէջ գտնուած են հասարակաց հարսի մը հետ. առաջինը չհանդուրժելով որ իւր սիրոյ առարկային ուրիշի մ'ալ պատկանի, երկար ատեն դաւ նիւթելէ զինի, գիշեր մը իւր տունը կը հրաւիրէ հակառակորդն որ միշտ ազէտ մնացած էր անոր դիտմանց, և մինչեւ կէս գիշերէն անդին կը տեւէ կերուխումն որուն կը յաջորդէ եղեռնը. կատակերգութիւնը կ'աւարտի ողբերգական տեսարանով մը։ Ոճրագործն կը ջանայ իւր ոճիրը լռել փոխադրել. բայց հազիւ կը յաջողի քսան քայլ հեռանալ իւր տունէն, ոստիկանք կը պաշարեն զինք և սպանեալն աղախիններն կ'ստիպեն զինք հեռանալ, Արեան հետքերը ի վեր կը հանեն սպանման վայրն. եղեռնագործը չկրնար ծածկել արդարութեան ձեռքէն և այժմ բանտն է։

Երէկ ալ Թուրք մի որ քաղաքէն 3 ժամ հեռու Կազըր-Կէօլ ջերմուկի պահապանն էր, արբեցութեամբ եռացեալ ջրոյ աւազանն իյնալով խեղդուեր է։

Միացեալ Նահանգաց Սան-Ֆրանչիսկօ քաղաքէն ամերիկեան թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Ապտուլլահ էլ Սահիպ անուն բնիկ Դամասկոսցի թուրք մը մեռեր է յուլիս 1ին այդ քաղաքին մէջ, ուր յաջողած էր մեծ հարստութիւն դիզել Արեւելեան ապրանաց վաճառականութիւն ընելով։

Ամերիկեան թերթը կը պատմէ թէ Ապտուլլահ յոյժ կը սիրէր շուներն և քաղաքին շրջակայքն իւր ունեցած տան կից ընդարձակ բնակարանի մը մէջ 300 է աւելի շուներ կը սնուցանէր։ Այդ բնակարանին քով հիւանդանոց մը կայ, ուր վիրաբոյժներ կը դարմանեն շանց վէրքերն երբ զիրար խածնեն, բան մը որ շատ կը պատահի, մանաւանդ իրենց տիրոջ մահուանէ յետոյ։

Ապտուլլահ, որ ո՛չ տղայ և ո՛չ ժառանգորդ ունէր, իւր հարստութեան երեք չորրորդն բարեգործական հաստատութեանց կտակեր է, մնացեալն իւր սիրելի չորքոտանիներուն և անոնց սերունդին։ Իւր կտակին ամենէն հետաքրքրաշարժ յօդուածն այն է որով Ապտուլլահ մեծ գումար մը (250,000 տոլար) կը կտակէ Կ. Պոլսոյ շանց, ուր քանի մը տարի ապրած է, և որ կ'ըսէ, «Շուները պարտէին իրաւամբ մարդասիրաց ուշադրութեան առարկայ լինել, որովհետեւ յոյժ հաւատարիմ և զուարթ են, թէեւ շատ քիչ անգամ ուտելիք և ըմպելիք կրնան գտնել շաբաթն մէկ երկու անգամէն աւելի։» Ապտուլլահ ուրեմն իւր կտակարարաց կը յանձնարարէ յիշեալ 250,000 տոլարները վստահելի պանքայի մը մէջ զետեղել, և այդ գումարին տոկոսով առատապէս և յաճախակի հաց, ոսկոր և ջուր բաշխել Թուրքիոյ մայրաքաղաքին շանց, «առանց անտես առնելու շրջակայ արուարձաններուն շուներն ալ, որք մանաւանդ աւելի արժանի են արգահատանաց։»

Կայսերական պալատան բժիշկներէն Րիֆաթ փաշայի դստեր հետ՝ Զինուորական նախարարին Թեւնապահներէն

Պէ՛նճէթ էֆէնտիի ամուսնութեան հանդէսը պիտի կատարուի առաջիկայ շաբթու մէջ ։

—

Ոստիկանութեան պաշտօնատունն Իւսկիւտարի ոստիկանութեան վերատեսչին օրագրութենէն առնլով կը ծանուցանէ հետեւեալն,

«Էրէն-քէօյ Ճատը-Պօսթանի կողմը բնակեալ Պօլ Պետրոս յառաջադոյն հարստութիւնը կորուսած և ապա մնացած վիճակը խանգարած լինելով՝ ինքզինքը հօրը նետած էր, բայց տեղւոյն ոստիկանք հասած ազատած էին։ Սա, չորեքշաբթի, ժամը 9 ին առտնները, որդին օդի բերելու և աղջիկն օշարակ շինելու պատրուակաւ քովէն հեռացընելով՝ ինքզինքը բերնէն վիրաւորեր է ըէվօլվէրով ։ Քննութիւն լինելով տեսնուեր է որ գնդակն ծնօտին ստորին ոսկրը կոտրած և անդ մնացած է և լեզուն ու քիմքն այրած են և վտանգաւոր վիճակի մէջ կը գտնուի ։ »

—

Բարի Պաւըս ելմտական թերթը կը գրէ՝

«Ինչպէս կանխատեսած էինք, Թուրքիոյ Բէժիի օգոստոսի առաջին կիսամսեայ հասոյթները զգալի կերպով աւելցած են, այն է 47,600 ոսկի ․ մինչ յուլիսի վերջին կիսամսեայ հասոյթն էր 31,000 եւ առաջին կիսամսեայինը 29,000 ոսկի ։ Այսպէս ի մօտոյ պիտի տեսնուի որ Պ. Լէնկի հաշիւներն իրականութիւն կը գտնեն եւ թէ այս գործին մէջ չարախօսներու համար տեղ չկայ ։ Իրաւ է թէ հակառակորդք միշտ առաջ պիտի բերեն մաքսանենգութիւնը, սակայն ամեն Բէժիի մէջ մաքսանենգութիւնը հաշուոյ կառնուի, միայն համոզուիլ պէտք է թէ անցեալ շաբթու Պօրսային մէջ տարածուած լուրերը պարզապէս Պօրսայական մեքենայութիւններ էին ։

—

Իզմիրի կուսակալն հեռագրած է ներքին գործոց նախարարութեան թէ անցեալ ուրբաթ Քէնճէճիւղի մէջ, Փիչիւք Խոկէճ կոչուած տեղն աւազակախումբ մը յարձակելով, մաքսատան պահապանը եւ քանի մը հոգի կողոպտելէ յետոյ, փախեր են ։ Ազդու հրաման տրուած է ոստիկանաց հալածել զանոնք ։

—

Վանէն կը գրեն մեզ ։

Ամառուան տօթերը եկան, իրենց հետ բերելով աչքի ցաւ, փորհարութիւն, և տենդ. որք սովորական են քաղաքիս համար, այս եղանակի մէջ ։ Բաղաքապետական ժողովը զգուշութիւններ ձեռք առաւ մարթուոյ անասնոց ընդունելութեան մասին, քաղաքիս ջերմութիւն արդի կէտը հարիւրամասնեայ ջերմաչափով 30° ի կը մօտենայ ։

—

Փարի մէջ կը կարդանք ․

Իւսկիւտարի բնակչաց ծանօթ է անշուշտ 120ամեայ ծերունի մը Աստուածատուր անուն, որ թաղին փողոցները կը մաքրէ ։

«Սուլթան Համիտ Ա. կայսեր գահակալութենէն մինչև Սուլթան Մահմուտի կայսրութեան ժամանակ, այս մարդը աստղաստագործ (ճէլէքնա) էր կայսերական նաւաբանին մէջ ։ Օգոստ. Սուլթանն իմանալով որ այս ծերունին որ իւր մեծ այնչափ հարգ գով ծառայած է, անկեալ վիճակի մէջ կը գտնուի, անցեալներն հրամայած էր որ քաղաքապետական պաշտօնատան կողմէ նպաստ տրուի ծերունեան այս թշուառ աղխատաւորին, որուն չհարկադրի հանրային ողորմութեան դիմել ։ Իւսկիւտարի Թաղապետութեան հրաման տրուեցաւ գործադրել կայսերական հրամանը, բայց Աստուածատուր երկու անգամ միայն նպաստ ընդունեց ։ Առաջին անգամ 2 օխա հաց և մէկ քառորդ մէճիտ յատկացուեցաւ, վերջին կէս օխայ հացի լքաւ այս նպաստ ։ Ինչո՞ւ համար կանոնաւոր նպաստ մը չյատկացուիր ։ »

—

Էզրումայի կուսակալ Մուսթաֆա Ասիմ փաշա, որ այս միջոցիս Գաւառագի սահմանագլխոյն մօտ կը գտնուի, հեռագրած է ներքին գործոց նախարարութեան թէ անստոյգ է Կ. Պոլսոյ Թուրք լրագրաց ոմանց այն տեղեկութիւնը թէ աւազակք Բիթլիսի գաւառակի մէկ գիւղին վրայ յարձակելով, տեղւոյն երեւելիներէն մին չարչարեր և 10,000 ղրուշ առեր են ։

—

Բաղաքապետութիւնը տեղեկագրով մը կը յայտնէ Մեծ Եսայեղոսին թէ վերջերս Երէն Քէօյի մօտերը ծովային ափի մը տան մէջ ձերբակալուած Մէհմէտ Բէհկիւան անուն անձը որ մարդասպանութեամբ և գողութեամբ ամբաստանուած էր, նախակարգ հարցաքննութիւն մը կրելով Քարթալի պատժական դատարանին առջեւ, յանցաւորութիւնն հաստատուեր է ։ Մուրատ չավուշ, Ֆէրհատ, Ֆարիս, Թօսուն և Հիւսէյին անուն անձանց վրայ ևս կասկած կայ թէ աւազակախմբին ընկերներէն եղած լինին ։ Մէհմէտ Բէհկիւանի հետ բռնուած երեք ծովային գինուորներէն երկուքը անպարտ դատուելով արձակուեր են, իսկ երրորդը՝ որ պաշար և զէնք հայթայթած էր աւազակաց, Իւսկիւտարի դատարանին յանձնուեր է ։

—

Վիէննայի Բրէս լրագրին մէջ կարեւոր տեղեկագիր մը կը գտնենք 1882–83 դպրոցական տարեշրջանին Պօսնիոյ մէջ գտնուած նախակրթարաններուն վրայ ։ Այս տեղեկագրին համեմատ, ամբողջ նահանգին մէջ 41 խառն և 29 կղերական դպրոց կային, ընդ ամենն 136 ։ Կղերական դպրոցներուն մէջ, Թուրք դպրոցներէն զատ՝ որք այս հաշւոյն մէջ չեն, կան 56 ուղղափառ յոյն, 36 կաթոլիկ, 1 մահմետական և 1 հրէայ դպրոց ։ Դասատուաց և վարժուհեաց թիւն է 186 ։ Այսկերտաց թիւն 3144 է [illegible]

ղեն սակաւաթիւ են և շատ քիչ տղայք դպրոց կը յաճախեն, սակայն մեծ յառաջդիմութիւնք կատարուած են չորս տարուան մէջ ։ Խառն դպրոցներն յաճախող մահմետական տղայոց թիւն տարուան մը մէջ կրկնապատկուեր է ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

—o—

«Ամերիքըն Մէյլ» անուն ամսաթերթին Յուլիսի թիւէն կը քաղենք հետեւեալն՝ զոր գրած է Թուրքիոյ Ամերիկեան դեսպան Ճէնըրըլ Ուօլլըս հոն վերադառնալուն առթիւ ։

«Թուրքերն մի զարմանալի ժողովուրդ են և մենք զանոնք հարկ եղածին պէս ճանչցած չեմք ։ Նոքա մեր վրայ կատարեալ անգիտութիւն ունին ։

«Եթէ ենթադրուի թէ Թուրք կառավարութիւնն Ամերիկայի վրայ անտեղեակ է, մեծապէս սխալած կըլլանք։ Նոքա դժուարութեանց տակ կը յառաջդիմեն ․ Իրենց դրամական կացութիւնն է ամենամեծ արգելքը, բայց իրենց կառավարութեան վարկն պահելու համար քրտնաջան կաշխատին։ Պարտուց փոխարէն ապահովիչ եկամուտներ ցոյց տրուեցան ։ Ժողովուրդը՝ համբերատար, տոկուն և ներողամիտ է ։ Շատ բաներու մէջ կը նեղուի, բայց կը լռէ ։ Ասոնց և մեր ժողովրդեան մէջ յարաբերութիւններն կրնան գիւրաւ կապակցիլ ։ Բարւոք միջոցներով վաճառականական յարաբերութիւններ կրնանք մշակել օսմա հետ և մեր ապրանքներն ամենաչափաւոր կերպիւ ներմուծել այդ ընդարձակ հրապարակին մէջ ։ Այս մասին հարկ է նախ և յառաջ մեր կողմանէ շոգենաւեր ունենալ, որք մեր արտադրածներն ուղղակի փոխադրեն անդ, և անյայտ պէտք է լինինք յաջողութեան մասին, որքան որ օտար նաւեր կատարեն այդ փոխադրութիւն ։

«Իմ երեք տարւոյ բնակութեանս միջոցին ի Պօլիս՝ որ վաճառականական մի կեդրոն է, մեր դրօշակը երկու նաւերու վրայ միայն տեսայ այդ նաւահանգստին մէջ ։

«Մին՝ Ճէյմս Կորտօն Պէնէթի նամոնա անուն մասնաւոր նաւուն, իսկ միւսը Միացեալ Նահանգաց Գինետպաւ նաւուն վրայ ։

«Անշուշտ ասոր լաւ չէնէր Ցալիս 4ի առտնարանից ակնկէն, բայց խրատութիւն մ՚է՝ որմէ ժողովուրդը պէտք չէ անտեղեակ մնայ ։ Երբէք չեմ տեսած հոն մեր դրօշակն վաճառաքարշ նաւու կամ շոգենաւու մը վրայ ։ Այս մեծ զարմացումն պատճառած է նոյն իսկ Թուրքերուն ․ նոքա գիտեն մեր զօրութիւնը, մեր հարստութիւնը և կը ճանաչեն մեր արտադրական կարողութիւնն, և բնականէս կը հարցունեն թէ ո՞ւր են մեր նաւերը ։ Տաճկաստան ի բնէ հարուստ երկիր մ՚է, 28–30 միլիոն ժողովուրդով ․ ոչինչ կը շինուի անդ, այլ մինչև իսկ կենաց ամենասովորական պիտոյքն օտարներէ կսպասեն ։ Բոլոր Եւրոպիոյ և Ասիոյ մէջ բնձ ծանօթ չէ գործելու լաւագոյն հրապարակ մը ։ »

Հոս կը լրանայ աղնիւ դեսպանին տեսութիւններն, և այս առթիւ վերաշիշեալ ամսաթերթի խմբագրութիւնը բաղդատական սա ցուցակը կը հրատարակէ ի հաստատութիւն ․

	Ներածում	Արտածում
	Ֆր.	Ֆր.
Գաղղիա	75,000,000	137,500 000
Ռուսիա	30,875,000	71,500,000
Անգղիա	95,000,000	52,500,000
Իտալիա	13,325,000	31,850,000
Ռումանիա	10,000,000	11,750,000
Միաց. Նահ.	3,400,000	2,442,000
Ուրիշ երկիրք	40,000,000	30,000,000

Տաճկաստանի գլխաւոր բերքերն են, կը յաւելու յիշեալ թերթն, այծի մազ, բուրդ, մորթ, մորացորեն, ափիոն, ներկեր, ձէթ, այլեւայլ հունտեր, քարշեղէն, ոչխարի մորթ, ծխախոտ, տօսախ (չիմշիր) ևն։ Ինչպէս կը տեսնուի՝ մեր երկիրն ասոնց շատերուն քիչ շատ պէտք ունի ․ իսկ միւս կողմանէ եթէ ի նկատ առնենք ի Թուրքիա ներածեալ ապրանքներն, պիտի գտնենք ճիշդ և ընդհանրապէս մեր արտադրածներն՝ որք մեր քով խիստ առատ են և կարեւոր և անշուշտ կարեւոր մաս մը մեր այս ապրանաց կրնանք վաճառել հոն և այսպէս մեր նաւեր ալ փոխադրաց բեռ կրնան գտնել ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ

—o—

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բարիզ, 21 օգոստոս

Ֆրանսօ-չինական [illegible]

հրատարակէ, խզման պատճառները բացատրելով ։ Պահանջուած 80 միլիոն Ֆրանքի պատերազմական տուգանքն ընդունելու համար Չինաստանի տրուած վերջին պայմանաժամն այս երեկոյ լրացած լինելով, Բեքինի Ֆրանսական գործակատար Պ. տը Սեմալէ այսօր Չինաստանի մայրաքաղաքէն մեկնեցաւ Պ. Բաղնոդրի քով երթալու, որ Շանկայի մնացած էր ։

Միւս կողմէ, Բարիզի և Պերլինի չինական դեսպան Լի-Ֆոնկ-Բաօ ծանոյց Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի թէ իւր կառավարութենէ հրաման տրուած է Պերլին վերադառնալու ։ Պ. Ժիւլ Ֆէրրի անմիջապէս չինական դեսպանին յանձնել տուաւ իւր անցագիրն ։ (Այսինքն՝ թող տուաւ որ յարաբերութիւնք խզին, և դեսպանն հեռանայ Ֆրանսայի մայրաքաղաքէն ։)

Բարիզ, 22 օգոստոս

Ֆու Չէուի ռմբակոծումն այս առաւօտ սկսած պէտք է լինի ։

Յետ ռմբակոծման, Ֆրանսական նաւատորմը զօրք պիտի հանէ ցամաքը, չինական նաւարանին քանդումն ամբողջացնելու համար ։

Այս գործողութենէն ալ ետքը, նաւատորմին մէկ մասը պիտի երթայ գրաւել Ֆորմոզա կղզւոյն մէջ Քէլունկի նաւահանգիստն և ածխահանքերը ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 11 Օգոստոս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)		110	5
3 » » » (վճռւնկն)		109	35
3 » Բարիզի » (պանքայի)		22	90
3 » » » (վճռւնկն)		23	

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դհկն.	8	38
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	8	38
Այսօր Բէրայի մէջ	»	—	
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8	39
Բարձրագոյն գին	»	9	
Նուաղագոյն	»	8	39
Կէս օրին	»	8	39
Իւնիֆիէ Եգիպտական		66	20
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		67	10
Բէրայի մէջ		—	
Այս առտու բացուեցաւ		67	5
Կէս օրին		—	
փոխառութիւն 1863	Ֆր.	61	
» 1865	»	52	50
» 1869	»	46	50
» 1873	»	41	50
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լր.	18	25
Բուժէլիի երկաթուղի	Ֆր.	45	
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	370	
Բաժնեթուղթ Լաւրիօմի	»	82	

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԸ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	3	28
Քրէտի Ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լր.	6	30
Պանք տը Գոնս	»	5	30
Սօս. Շամ. է վալէօր	Օսմ. Լր.	3	27
Թրամուէյ	» »	297	1/2

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100	
20 Ֆրանքնոց	»	87	27
Անգլիական ոսկի	»	110	9
Բօլ Իմբէրիալ	»	90	6
Քրիմից	»	51	15
Ռուպլի Թղթադրամ	»	8	96
» արծաթ	»	89	35
Ֆիօրին	»	9	2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108	7
Վեշնոց	»	102	35
Հինգնոց	»	102	30
Մէճիտիէ	»	99	
Պղինձ	»	800	
Թղթադրամ	»	2800	

Լրագրոյս մինչեւ մամուլը դրուած ժամին, Եւրոպական Պորսա չընդունեցանք Հաւասի գործակալութենէն։

ՎՐԻՊԱԿ ․ — Նրէկուան Արեւելքի Բ. երեսին 4 րորդ սիւնակի 37 որդ տողի «կառավարական» բառը պէտք է կարդալ «դատավարական» ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

Եդեսիա, 23 Յուլիս 1684

Բաղաքէս գրեթէ 1½ ժամ հեռաւորութիւն ունեցող 300 Հայ տուներէ բաղկացեալ Կայըմանջ գիւղի եկեղեցւոյն քանի մը տարիէ ի վեր սկսած նորաշինութեան գործն մօտերս վերջացաւ ։

Շինութեանց աւարտման հետեւանք եղող ինչ ինչ ուրախառիթ պարագաներ Ձեզ հաղորդել կը փութամ։

Նախապէս որոշուած լինելով կատարել նորաշէն եկեղեցւոյն Օծման արարողութիւնը Վարդավառի Տօնին առաջին օրը (կիրակի 15 յուլիս), քանի մ՚օր առաջ գիւղին Ազգ. Պաշտօնէութեան կողմէ հրաւիրագրեր ուղղուեցան Ազգ. պաշտօնական մարմնոց, Ազգ. երեւելեաց և ամէն արուեստաւորական դասուց Եդեսիոյ ։

Գեր. Առաջնորդ Տ. Խորէն սրբազան ուրբաթ օր Կայըմանջ գնաց ։ Երկու սեռէ անհամար բազմութիւնք նոյն օրէն սկսեալ մինչև կիրակի առաւօտ խումբ խումբ կը դիմէին ի Կայըմանջ, որ բազմամարդ քաղաքի մը կերպարանն առած էր, և յորում կը տիրէին աննկարագրելի եռանդ և ուրախութիւն սոյն ազգային եկեղեցական նուականութեան առթիւ ։

Ազգ. իշխանութեան առաջարկութեամբ խումբ մը հեծելազօրք եւս գիւղ գնացած էին հասարակաց բարեկարգութեան հսկելու համար ։

Կիրակի առաւօտեան ժամերգութենէն յետոյ Գեր. Առաջնորդ սրբա- [illegible]

հանդիսաւոր կերպիւ պատարագեց դպրութեամբ քաղաքիս Ռուբինեան վարժարանի խումբ մը աշակերտաց՝ որք յատկապէս այդ պաշտօնին համար անդ հրաւիրուած էին ։

Հանդէսը տպաւորիչ և յոյժ մխիթարական էին, բայց երբեմն չկրթուած ժողովրդեան մէջ պատահեցին անպատշաճ տեսարաններ, որոյ նեղ կողմը ոչ միայն եկեղեցւոյ ընդարձակութիւն, այլ և գաւիթն ու շրջակայն ։

Հետաքրքրական է և ժողովրդեան բազմութեան վրայ գաղափար մը կուտայ յիշել թէ պաշտամանց առեն երբ գիւղին Աւագերէց Տ. Նիկողայոսեան Տ. Գրիգոր քահանայն սահմանեցաւ գործով մը եկեղեցիէն դուրս ելնելու՝ կարելի չեղաւ իրեն մանկամարդներու սովորական եղած «երկրային ուղեւորութեամբ» երթալ, այլ ժողովուրդն զայն ի վերայ ձեռաց և ուսոց բարձեալ օգլին մէջէն տարաւ և այսպէս կարելի ըրաւ ուղեւորութիւնը ։

Երբ առտեն սիրայօժար կը փութանք շնորհակալութիւն յայտնել Կայըմանջի ազգայնոց աւանդական հիւրասիրութեան համար, չենք կրնար անտես ընելով գոհունակութիւն չյայտնել նաև մեր քաղաքի ազգայնոց և արուեստաւորական դասուց, որք գովելի եռանդեամբ և ինքնայօժար կամօք փութացին թէ՛ դրամական և թէ՛ աւելի եկեղեցւոյ զարդ Նախրատութեամբ մեծարել իրենց ուղղէալ հրաւէրը ։

* * *

Մեծ հաճութեամբ՝ Կայըմանջի մասին հոս կը նշանակեմ երկրորդ լուր մը, որ ոչինչ նուազ քան զառաջինն կարեւոր է ։

Ի Կայըմանջ խումբ մը պարկեշտ երիտասարդներէ բաղկացեալ ընկերութիւն մը անդ դպրոց մը բանալու համար անձանձիր ջանքեր կընէր ։

Ուրախառիթ զուգադիպութեամբ մը, այս անգամ գիւղին բարեպաշտ ժողովրդեան առատաձեռնութեան շնորհիւ՝ Նորաշէն Տաճարի դրան հետ, յիշեալ Ուսումնասիրաց ընկերութեան ղեկավարութեանց շնորհիւ եւ սեղւոյն փակեալ դպրոցին դուռն ալ կը բացուէր ։

Առաջնորդ սրբազանն անցեալ երկուշաբթի օր գիւղին եկեղեցին յատուկ քարոզ խօսելով՝ ծանոյց դպրոցին բացումն, և եղած ջանքերը գովելով՝ ազդու կերպիւ յորդոր կարդաց ժողովրդեան՝ իրենց զաւակները դպրոց ղրկելու համար ։

Ցաջորդ օրը բացուեցաւ դպրոցը և յայտնեմ մեր ստացած տեղեկութիւնք կը քաջալերեն զմեզ հաւատալ թէ այդ հաստատութիւն պիտի կրնայ օգտակար հանդիսանալ գիւղին ազգայնոց, եթէ բացառիկ արգելքներ չելնեն շարունակութեանը դէմ։

Մենք առ այժմ ուրախութեամբ շնորհաւորելով նոյն դպրոցի բացումը, խնամատար ընկերութեանը յաջողութիւն կը մաղթենք ։

—Ցաւելով կը ծանուցանենք թէ այս ուրբաթ առաւօտ (20 յուլիս) Եդեսիոյ Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյն Ատենապետ Մեծ. Գէորգ էֆ. Տատեան (որդի Տատեան Ղազար աղայի, որ 39 տարի առաջ քաղաքիս Մայր-եկեղեցւոյ Նորաշինութեան առեն իւր առատ նուիրատուութեամբ Զարիֆի գեր կատարած էր,) իւր մահկանացուն կնքեց ի հասակի 37 ամաց ի խոր սուգ համակելով իւր որդիքն ու պարագաները ։

Հանգուցեալը ազգային և կառավարական բազմաթիւ պաշտօններ վարած էր արժանաւոր կերպիւ ։

* * *

ԼԻՁ ՆՈՐ

Ֆրանսական Մաթէն լրագրին մէջ հետեւեալը կը կարդանք Հունգարացի հռչակաւոր երաժիշտ Լիձի վրայ, որ վերջին օրերս իւր երկու աչերը կորսուած է ․

Մեր թղթակիցներէն մին, Պայրըթ քաղաքէն վերադառնալով ուր գնացած էր ներկայ գտնուիլ Րիշար Վակների Բարսիֆալ օբերային ներկայացմանց, մեզ կը հաղորդէ այն դժբաղդութեան լուրն որ Հունգարացի նշանաւոր դաշնակահարն հարուածած է, և այս առթիւ հետեւեալ կարեւոր յօդուածը կը ղրկէ մեզ ․

«Քանի մ՚օր առաջ Պայրըթի մէջ Լիձէն բաժնուեցայ ․ կարծեմ թէ հոյակապ արուեստագէտը պիտի նեւէ ինձ երաժշտական աշխարհին ծանուցանել լուր մը, զոր իւր բարեկամները դեռ գաղտնի կը պահեն, և որ, աւա՜ղ, շատ չանցած ամենուն ծանօթ [illegible]

կամ ծառայի մը թեւին կրթնած միայն դուրս կ՚ելնէ այլ եւս ․ այս կերպով հանդիպեցանք իրեն Պայրըթի փողոցներուն մէջ ։

«Բնականաբար, բժիշկներն այլ և այլ պատճառներու կը վերագրեն այս կուրութիւնն ։ — Խ ախտի չարաչա՛ր գործածութիւն, կը ըսեն ոմանք ․ ոգելից ըմպելեաց չարաչա՛ր գործածութիւն կը հաւաստեն այլք ։

«Այս առթիւ կ՚ըսէր ինձ քիչ մը տխուր ժպիտով մը, որ սակայն իւր նախկին աւուրց չարամիտ նրբութիւնը կորուսած չէր ․

— Կը վախնամ թէ չհասկնան իմ հիւանդութիւնս, ինչպէս չհասկցան երաժշտութիւնս ։ Ասոնք այնպիսի բաներ են որք մեռնելէս յետոյ միայն պիտի մեկնուին ։

«Լիձ այժմ 74 տարեկան է. իւր ներսը յոյժ առողջ է, և իրօք իւր առողջական վիճակն յոյժ լաւ է ։ Բարոյական տեսակէտով, քիչ մը կորուսած է իւր նախկին զուարթութիւնն և անհոգութիւնը ։ Բայց սակայն միշտ առաջուան հաճոյական և բարեսէր անձն է ։ Առաւօտուն կանուխ կ՚ելնէ, կը շրջագայի, այցելութիւններ կուտայ, կանոնաւորապէս եկեղեցի կ՚երթայ և չարհամարհեր լաւ պատրաստուած սեղան մը ։ Իւր հին սովորութիւններէն պահած է յայտնի նախապատուութիւն մը ջրախառն ․․․ խառնուրդի համար ։ Ուստի յաճախ, մանաւանդ վերջին առեններս, թատրոնին մէջ կը քնանար ․ որովհետեւ Բարսիֆալի ամեն ներկայացմանց փութացած է ներկայ գտնուիլ ։

«Պայրըթէն մեկնելով, Լիձ ամսուն վերջին օրերն և ամբողջ աշունը Վայմար պիտի անցունէ, ուր իւր կեանքն յոյժ խաղաղ է ։ Երկար առենէ ի վեր հրաժարած է Մեծ-Դքսին առաւօտեան նուագահանդէսներէն ։ Նոյնպէս յոյժ քիչ անգամ կը տեսնեն զայն ի Մեծ-Թատրոնն, այդ հռչակաւոր թատրոնն զոր ինք ստեղծեց և զոր ա՛յնքան գերմանացի ու ֆրանսացի երաժիշտներ նշանաւոր ըրին ։

«Վայմարի Մեծ-Դուքսն 6,000 մարք թոշակ կապած է մեծ երաժշտին համեստ գումար մը որ սակայն կը բաւէ իւր պիտոյից ։ Ասոնք են Լիձի միակ հասոյթներն, որովհետեւ Բէշթայի Կայսերական Երաժշտական Դպրոցին տնօրէնի իւր պաշտօնն անուանական է միայն ։ Առաջուան միլիոններէն կը մնայ միայն զոյնս չահող անձանց անտարբերութիւնն ։ Լիձ իւր ունեցածը ծախսած է կամ ուրիշներուն տուած ։ Հոյակապ և վեհանձն ծերունին այս աշխարհէս պիտի ելնէ ինչպէս մտած էր, — առանց հարստութեան ։ Եւ այս բան իւր փառքին փառքերէն մին չպիտի լինի ։ »

Մեր երեքշաբթի աւուր թիւով պիտի հրատարակենք Լիձի կենսագրութիւնը ։

ԿՆՈՋ ՄԸ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տարւոյս առաջին օրերը, Նիս կը հասնէր Գերմանացի կին մը, և շքեղ ամարանոց մը կը վարձէր Անգլիական զբօսավայրին վրայ ։ Հիւլեէրտ Բալգէր կը կոչուէր և իրեն հետ ունէր տասնութնամեայ գեղանի աղջիկ մը և երկամեայ փոքր մանչ մը, որք իւր աղջիկն և որդին էին, կ՚ըսէր ինք ։ Տիկին Բալգէր ճոխ և մեծափարթամ կեանք մը կը վարէր ։ Իւր խօսքին նայելով միլիոնատէր Ամերիկացւոյ մը այրին էր ։

Քիչ յետոյ Նիս հասաւ երիտասարդ մը, զոր իբրև իւր աղջկան նշանածը ներկայացուց ։ Երիտասարդն Աւստրիացի էր, Վիլհէլմ Նիւպէլնաւըր կը կոչուէր, և որդին էր Վիէննայի շրջակայներէն հռչակաւոր գործարանատիրոջ մը ։ Տիկին Բալգէր ըսաւ թէ Աւստրիոյ ջերմուկներուն միոյն մէջ հանդիպած էր այդ երիտասարդին, որ իւր աղջկան գեղեցկութենէն հրապուրուելով՝ կնութեան խնդրած էր զայն ։

Օր մը, յանկարծ Վիլհէլմ անհետացաւ իւր հետ տանելով կՕրիորդ Բալգէր․ ըսին թէ Պավիերա տարած էր զայն հետն ամուսնանալու համար։ Տիկին Բալգէր մինակ մնաց իւր երկամեայ որդւոյն հետ ։ Ցոյժ տխուր կ՚երեւէր, և ամեն մարդու յայտնի երեւցաւ թէ մեծ վիշտ մ՚ունէր, երբ առաւօտ մը, ապրիլ 7 ին, ոստիկանութեան վերատեսուչն Տիկին Բալգէրի տունը կանչուեցաւ, որովհետեւ սա անձնասպանութիւն փորձած էր երակները բանալով։ Երբ իւր քով հասան, տեսան որ իւր անձնասպանութեան հետ էր՝ զորս չտապաւ կտրած էր և որք իւր վէրքը կապած էին։ Բժիշկներն յայտարարեցին թէ վտանգէ զերծ էր ․ սակայն այն անձաւարանքն որով օգնութիւն խնդրած էր, կասկածելի կ՚ընէր այս անձնասպանութեան կարծեցեալ գործը ։

Բայց քանի մ՚օր ողբերգական հանգամանք մը կուտար այս դէպքին, երկամեայ մանկան մահն էր որ խեղդուած գտնուեցաւ իւր անկողնին մէջ, և զոր տիկին Բալգէր յաւակնոյ խեղդած էր, կ՚ըսէր, իւր քունին մէջ ։ Կը [illegible]

Տիկին Բալգէր ամուսնացած է Պավիէրայի Լուի Բ. թագաւորին մէկ ծառային հետ ։ Իւր կանխահաս անբարոյականութեան պատճառաւ արքայական պալատէն վռնտուած էր, և քսան տարեկան հասակին մէջ թափառայած կեանք մը վարել սկսած էր, երբեմն երբեմն եւրոպական բանտերու մէջ ալ անցունելով իւր ժամանակն ։ Իւր բաղդակից իր Ֆրանքֆորթի, Համպուրկի և Վիէննայի մէջ դատապարտուելէ յետոյ, Միւնիխ վերադարձած էր իւր եղբօրորդին առնելու համար, որոյ գեղեցկութենէն կը յուսար մեծ շահ ընել ։ Երկար ժամանակ Վերին-Աւստրիոյ և Ջոհեմիոյ ջերմուկները շքեղ կեանք մը վարելէ յետոյ ի մնաս դիւրախաբ խանութպաններու, անցեալ տարի՝ ամրան՝ Վիլհէմի պատահած էր այդ քաղաքներէն միոյն մէջ ։ Երիտասարդն, Տիկին Բալգէրէն հրապուրուելով, անոր հետեւած էր ։ Այս վերջինն անոր նկատմամբ անհուն սէր մը կեղծելով՝ իւր աղեցութեան տակ առած էր զայն, և որովհետեւ յոյժ հարուստ էր, սկսած էր անոր ստակով ապրիլ ։

Տակաւ առ տակաւ Վիլհէմ բոլորովին խաբուեցաւ այդ տարօրինակ կնոջմէն և մոլորութեան վայրկեանի մը մէջ անոր հաղորդեց իւր երիտասարդութեան մէջ սխալը, սա թէ՝ Վիէննայի մէջ, մինչ ուսանող էր, աղջիկէ մը զաւակ մ՚ունեցած էր, որ այն առեն մէկ տարեկանէ աւելի լինելու էր ։ Տիկին Բալգէր ուզեց այդ տղայն իւր քով ունենալ, ըսելով թէ ինք կ՚ուզէր մայրաբար մեծցնել զայն ․ ուստի Վիէննա երթալով իւր հետ բերաւ մանուկն, այսպէս իւր ձեռաց մէջ զէնք մ՚ունենալ, որ հայրը միշտ իրեն մօտ պիտի պահէր, զէթ ինչպէս կը յուսար ։ Արդ արեւ քանի մ՚ամիսներ այդ բաղդախնդիր կինն ապրեցաւ ի մնաս երիտասարդին զոր կը կործանէր՝ անոր վարկով մեծագումար դրամ առնլով այլ եւ այլ սեղանաւորներէ ։

Բայց օր մ՚եկաւ յորում Վիէննացի գործարանատիրոջ որդին սկսաւ ձանձրանալ այդ տարփահիէն որ կ՚սկսէր ծերանալ, և որ իւր ճակտին վրայ կը կրէր անառակութեան երկար տարիներու դրոշմը ։ Միեւնոյն առեն իւր սիրտը կ՚սկսէր բաբախել եղբօրորդւոյն համար, որ իւր սիրոյն կը համապատասխանէր ։ Ուստի առաւօտ մը, մեր երիտասարդ սիրահարներն անհետացան, թողլով զՏիկին Բալգէր իւր կատաղութեան և ․․․ պահանջատարց ։ Այն առեն այդ հրէշը տեսնելով թշուառութիւնն որ կուգար առաջին խորշոմներուն հետ, սոսկալի վրէժխնդրութիւն մը յղացաւ ։ Վիլհէլմ մեկնած էր, մոռնալով իւր հետ տանիլ իւր զաւակն, և այդ խեղճ արարածն էր որ իւր տեղը պիտի վճարէր ։ Ահա ինչու համար խեղդուած գտնուեցաւ իւր անկողնին մէջ ։ Տիկին Բալգէր ուզած էր արդարութիւնը խաբել անձնասպանութիւն փորձելով ։ Բայց արդարութիւնը չխաբուեցաւ և Տիկին Բալգէր վերջին օրերս երդուեալ դատաւորաց առջեւ կ՚ելնէր խոստովանելու համար իւր վատ մարդասպանութիւնը ։ Հարցաքննութիւններէ յետոյ, 10 տարի բանտարգելութեան դատապարտուեցաւ ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԿԹԱՐԱՆ

ԴԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Այս Նկթարանն հաստատուած է 1876 Յուլիս 1 ին և, իբրև երկրորդական (ռիւշտիէ) վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց Կրթութեան Պաշտօնէութենէն ։

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բոլոր ուսմունք և Հայերէն, Թուրքերէն, Գաղղիերէն, Անգղիերէն, և Յունարէն լեզուք կ՚աւանդուին ատտ ի ձեռն ուսուցչական ը տիր մարմնոյ մը։

Այս կրթական հաստատութեան մէջ տարուած առողջական և բարոյական խնամքն հաւասար է ուսումնական խնամոցն, որ արդէն ծանօթ է Հայ հասարակութեան ։ Ընտանիք յոյժ գոհացուցիչ ։

Կրթարանիս Թ. տարեշրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ օգոստոս 27 երկուշաբթի օրէն ․ ուսանողաց վերամուտն՝ օգոստոս 23 հինգշաբթի օրէն ։

Նոր աշակերտ տալու փափաքող ծնողք և այլ այցելուք կարեն տեսակցիլ Տնօրէնին հետ, օգոստոս 15 չորեքշաբթի օրէն սկսեալ, ամեն գշ. ուրբ. և կիրակի օրերն, մինչև կէս օր ։

Հիմնադիր-տնօրէն
Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

8 օգոստոս 1884
յՕրթաքէօյ

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

1884 Օգոստոս 11

—

Պարունակութիւն

Կրթական — Համազգային ժողովն ի Լոնտոն ․ Բ. Ք.

Ընկերական Գիտութիւն — Կնոջ դերը մարդկային ընկերութեան մէջ ․ Տ. Խուսոփեան ։

Բանասիրական — Օգոստոս ամիս, աշակերտաց ամիս ․ Ստեփանոս Եսայեան ։

Բանաստեղծական — Փշուր ժողովրդական երգոց (անտիպ) ։

Արհեստական — Առողջապահիկ կարք (պատկերազարդ) ։

[illegible]

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍԹԷՅԹ
ԳՐԱՍԵՆԵԱՆ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

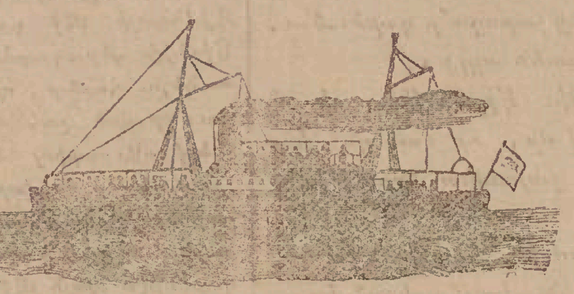

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1884 ՅՈՒԼԻՍ 16Է ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

Վօսփորէն Իզմօ-ի շոգենաւեր

11 15 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
11 30 Պէյքօզէն Բաշապահճէ Ռ. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք
11 30 Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Գապաթաշ
11 45 Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
12 — Եէնիմահալլէէն Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթինիա Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
12 15 Գավագըներէն Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Պէյքօզ Բաշապահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ
1 — Եէնիմահալլէէն Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
1 45 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրն. Պէյլիւք. Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթինիա Պօյաճը. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտ. Գուրուչէշմէ Օրթա. Պէշիքթաշ։
2 30 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
2 — Պէյլիւքտերէ Թարապիա Պէյքօզ Բաշապահճէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար
3 15 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Քիրէճպուրնու Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
4 15 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթինիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
4 — Պէյլիւքտերէ Պէյքօզ Բաշապահճէ Ռիֆաթբաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ։
5 15 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթինիա Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
6 15 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Պէյքօզ Բաշապահճէ Եէնիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իւսկիւտար
7 45 Ա. և Ռ. Գավագ Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթինիա Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
8 45 Եէնիմահալլէէն Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
8 45 Պէյլիւքտերէ Թարապիա Պէյքօզ Բաշապահճէ Ռ. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար
9 30 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթինիա Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
10 15 Եէնիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Պէյքօզ Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
10 45 Մեղարպուրնու Պէյլիւք. Թարապ. Պէյքօզ Բաշապահ. Ռ. Բ. մահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ Գուզկ. Իւսկիւտար։
11 — Մեղարպուրնու Պէյլիւքտերէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ

Կամուրջէն մեկնող շոգենաւեր

12 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Իսթինիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
1 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
1 30 Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ա. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Եէնիքէօյ Բաշապահճէ Պէյքօզ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
2 — Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Իսթինիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
2 15 Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշամահալլէ Բաշապահճէ Պէյքօզ Թարապիա Պէյլիւքտերէ
2 45 Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Իսթինիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
3 30 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Իսթինիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
4 15 Իւսկիւտար Գուզկուն. Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բ. մահալլէ Բաշապահ. Պէյքօզ Թարապիա Պէյլիւքտերէ։
5 — Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ Ռ. և Ա. Գավագ
6 — Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
6 45 Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ
8 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպ. Եէնիմահալլէ
9 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու
10 — Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշապահճէ Պէյքօզ Թարապիա Մեղարպուրնու Ռ. և Ա. Գավագ
10 15 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Իսթինիա Եէնիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
11 — Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէյլիւքտերէ Մեղարպուրնու Եէնիմահալլէ
11 — Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի . Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշամահալլէ Բաշապահճէ Պէյքօզ
11 30 Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ
12 — Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ

Ս. Մ. Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան Վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայի Երկրագործական գործիքներ։ Զանազան տեսակ Ցորեններ, Մորացորեն վար ասող գործիք, մեծ և փոքր։ Ցորեն մաղելու գործիք մեծ և փոքր։ Գըբըչ և խոտ ջարդող գործիք։ Զանազան գործիքներ բանեցնելու համար ձիով գոյացող մեքենայ։ Պարտէզի գործիքներ։ Հրդեհի փոքր ջրհան և այլ զանազան Ամերիկայի ջրհաններ։ Այլ և այլ պտղոյ ջուրերը հանելու գործիք։ Ջիերու և ալջառայ կերը մանրելու գործիք, եայլն, եայլն։
Ամերիկեան Վաճառատուն ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

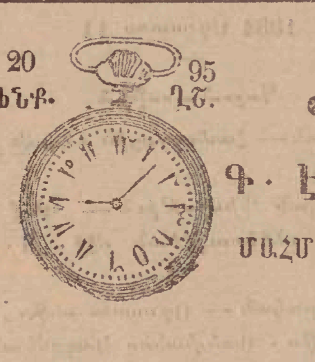

ԺԱՄԱԳՈՐԾ
Գ. Է. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ
ՄԱՀՄՈՒՏ–ՓԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽ ԹԻՒ 244

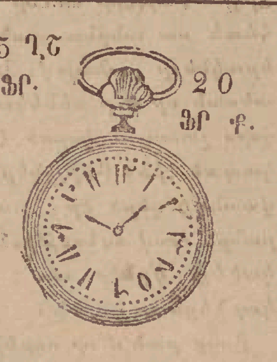

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ Հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ այս անգամ Բարիզու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է նշանակեալ գնով նմանը ցարդ չտեսնուած կոթէն լարուող և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ որոց 20 տարի կանոնաւոր բանիլն կերաշխաւորէ, եթէ տարին անգամ մը միայն լուացուին։
Դաւաններէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

ԱԶԴ
ԱԿՌԱՅԻ ՑԱՒ ՉԷՔ ՈՒՆԵՆԱՐ
ԽԹԷ գործածէք

(Ժիւօնտի) Սուլտ գաւառին Պէնէտիկտեան Կրօնաւորաց, Ակռայ մաքրող փոշին կամ դեղը որ 1880ին Պրիւսէլի մէջ 2 ոսկի մետալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ. այս դեղը հնարած է 1373ին Բիէր Պուրսօ Փըրանսացի Կրօնաւորը։

ՋԷՆՕՊԻԻ ՋՈՒՐ

Որուն միջմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ դեղ. մազերուն իրենց բընական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մազերը կը պահպանէ և կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՀՕՐԻ ԲՈՒՏՐԸ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ՚է որ չարունակ գործածուելով մորթը կը գեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛ և է այլայլումէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամբողջ երեսյթի մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբեն նուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Րիշարտի
Վայրկենական կերպով մազերը և մօրուքը ներկելու համար կատարելագործեալ բաղադրութիւն մ՚է, որ մորթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թոմըսի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար
ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մաքրելու համար.
ՍԷՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Բուսօյի, մազ թափելու դէմ, որ թաղանթները կը հանէ և գեղեցիկ մազեր կը բուսցնէ, չարունակ գործածուելով։
ՍՐՆԻՖԷԼԻՆ, Տօքթ. Բուսօյի, գեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, այտերու բորբոքման դէմ եւն։
ԻՖՍՈՐԷ, բուշխունէ համար, ամեն տեսակ ընտիր ջուրեր։
ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և արեգակնակէզ դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. —Ընդհանուր գործակատար Ս. ՍԸԿԷՆ, Հիւկիւրի փողոց թիւ 3, ի Պօրտօ։
Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ԱԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ խազինէսինէ այիտ օլուպ՝ ատէմի լիւզումինէ մէպնի ֆիւրուխթ օլընաճագ օլան Խօճա–բաշտառ ախթըգ զայլթէյէ զօգայընտա օն իքի նօմէրօ լըէ մուրագգամ գարագօլխանէ արասընըն էվվէլճէ իլան օլընաճը իւզէ միւզայէտէսի իճրա օլընմագտա պուլընտըղընտան՝ միւշթէրի օլանլարըն թալիպ օլօնլարըն աղասըթօսըն օն պէշ կիւնէ չըրշէնպէհ կիւնիւնէ տէ յին պազար կիւնի ճէ՝ ռայը մերասըքէրի չոււայէ մախասուսա միւ բաաճաաթ իժմէլէրի իլան օլընուր։

6 աղօսթօս
1300 5—5

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարսալին	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրս	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդգօ	2,000
Գանդօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Տրագօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆլիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3.500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաբֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտնօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Քանդօ	3,600
Քէլօ	2,000	Եէտտօ	3,600
Քօզիօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Թուրքօ շոգ. նաւապետ Մոնրօ, Անգլիայէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռը պարպելէ յետոյ Օտեսա պիտի ուղեւորի։
Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւններ կընծայուի.
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միւմթ խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլէ և Արեւելեան մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պալարիան	6000	Իսդրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեա	2000	Լիսպոն	800
Տուրօ	700	Օբորթօ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ֆրիժիան շոգենաւը, նաւապետ Թամըսթրոնկ Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։
Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւններ կընծայուի.
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալթա, Ռ. Քամիլլըրի.
Տիրա, Ա. Մ. Մավրոկօրտադօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլ, Միջերկրական և Սեւ ծովու մէջ կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սօֆիա	3,000	Պըլըռ
Արարատ	2,500	Թօճըրս
Արգասիա	2,500	Քրուիքշանք
Լազոնիա	2,500	Ուիլյըս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուլմէյիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Բուլկէրիա շոգենաւն Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։
Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ՚ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։
Ամեն դիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։
Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԷՊՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլ և Միջերկրական մէջ բանող
շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Ոզիրիս	3000
Ֆարօս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սէսօսդրիս	3250	Ագլանդիք	1700
Թէպէ	3250	Լօգիոս	800
Մէմֆիս	3250	Օլինդա	800
Մարեօթիս	3250	Մեմֆիլ	700

Սէսօստրիս շոգ. օգոստ 25ին Լիվըրբուլէն աստ կ՚սպասուի ընդհ. վաճառքով։
Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար
Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Գործակալք
Մէյտանճըգ փողոց, Գալիբ
Տնօրէնութիւն, Լիվըրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըրբուլ

Ն. ԲԱՔԷ ԼԻՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայ և Բաթէմ մէջ կանոնաւորապէս բանող

Տրապիզոն և Սամսոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէօզ, որ Յուլիս 30ին Մարսիլիայէն և Օգոստոս 17ին Պոլսէն պիտի մեկնի։
Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Միթիտէ։
Բեռնէ և առատ ուղեւորութիւն
Նաւուղեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ՐԷԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, թիւ 141

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք ամեն տարի տասնեօթ կը բանին Լիվէրբուլ և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ագլաա	3,000	Մարոքքօ	2,500
Ալէփօ	3,000	Նամթ	2,500
Պօդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Քալաբրիա	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուինն	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալօնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Ալէփօ շոգենաւը, նաւապետ Հավիս, Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մօտոյ Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։
Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒՔ
Գործակալք
Թիւ 1 Քիւչիւք Հավիլ փողոց խան Ղալաթիա

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

[illegible]